

USHTRIA

Viti i 77-të i botimit Nr. 34 (827889)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 30 gusht 2024

Sigurimi i jetës së trupave të FA-së me mision jashtë vendit, tashmë vendim i Këshillit të Ministrave

» faqe 3

Ministri Vengu: Shlyejmë detyrimet e prapambetura të punonjësve dhe të 3 ish-uzinave të armëve

Modernizimi i Forcave të Armatosura, zgjerimi i kapaciteteve dhe zhvillimi i Industrisë Ushtarake janë ndër prioritetet kryesore të qeverisë shqiptare dhe Ministrisë së Mbrojtjes.

Ka nisur puna për projektin që rikthen në qendër rëndese Industrinë Ushtarake, me rikthimin në jetë të disa prej uzinave të lidhura ngushtë me zinxhirin e prodhimit të mallrave ushtarake.

Ministri i Mbrojtjes Pirro Vengu inspektoi nga afër Uzinën Mekanike në Gramsh, i shoqëruar nga zëvendësministri i Mbrojtjes Dorian Tola dhe kryetari i bashkisë Besion Ajazi, për të vlerësuar personalisht gjendjen aktuale dhe avantazhet që kjo uzinë siguron, si në aspektin e kapaciteteve njerëzore, ashtu dhe ato infrastrukture.

Dikur uzina ishte burimi kryesor i furnizimit të ushtrisë me armë të prodhuara në vend, ndërsa pas viteve '90 aktiviteti i saj erdhi duke u reduktuar, duke u fokusuar në procesin e demilitarizimit të armëve të vogla. Në fokusin e Ministrisë së Mbrojtjes është edhe Kombinati Mekanik në Poliçan, aktualisht jashtë funksionit, por dikur një aset i çmuar i Industrisë Ushtarake për shkak të historisë, pozicionit strategjik dhe infrastrukturës së favorshme. Poliçani do të jetë pjesë e strategjisë së qeverisë shqiptare për jetësimin e industrisë së mbrojtjes për të tërhequr investime të rëndësishme nga sektori privat, të cilat mund ta rikthejnë atë në një aset të rëndësishëm për mbështetjen e Forcave të Armatosura dhe zgjerimin e kapaciteteve prodhuese për qëllime ushtarake dhe civile.

Rizgjimi i fabrikave dhe uzinave parashikohet të bëhet me një formulë të re menaxhimi nëpërmjet një shoqërie tregtare shtetërore, që do të drejtojë procesin e ringritjes së Industrisë së Mbrojtjes. Shoqëria do të marrë në zotërim aktivitetet e ndërmarrjeve shtetërore, ndërsa fuqia punëtore aktuale do të vijojë marrëdhëniet e punës nën një perspektivë të re dhe premtuese.

Shoqëria tregtare shtetërore, ka objekt veprimtarie projektimin, prodhimin, riparimin, demilitarizimin dhe tregtimin,

brenda dhe jashtë vendit, të armëve, municioneve, teknologjive dhe pajisjeve ushtarake, si dhe çdo aktivitet të lidhur me këtë veprimtari, në funksion

të politikave kombëtare të Sigurisë dhe Mbrojtjes dhe rritjes së kapaciteteve të Mbrojtjes. Nga ana tjetër, rijetëzimi i këtij sektori pritet të kontribuojë

në rritjen e punësimit dhe zhvillimin ekonomik të vendit.

Ministri i Mbrojtjes Pirro Vengu, pas përfundimit të mbledhjes së Këshillit të Ministrave, u shpreh për mediat: “Kemi një lajm shumë të mirë për industrinë ushtarake. Është miratuar po ashtu me të njëjtin akt normativ një paketë financiare e rëndësishme, e cila sigurisht kërkon tre elementë, e para shlyerjen e detyrimeve që kanë pasur ndër vite, tre komplekset e industrisë ushtarake shqiptare, në Poliçan, në Gramsh dhe në Mjekës, i japim fund një kalvari shumë të gjatë me detyrime të prapambetura të pashlyera ndaj punonjësve, ish-punonjëseve, njerëz që kanë një kontribut të çmuar në industrinë ushtarake, sikundër i japim fund një kalvari të gjatë që këto kompani shtetërore kishin ndaj bashkive. Prandaj edhe paketa financiare e miratuar në këtë akt normativ vjen edhe në mbështetje të pushtetit vendor, por edhe të ndërmarrjeve shtetërore me detyrime të akumuluar. Akti normativ i jep financimin e nevojshëm krijimit të kompanisë shtetërore për industrinë ushtarake.

Ligji hyri në fuqi para pak ditësh dhe tashmë kemi edhe paketën financiare që mundëson rikrijimin, rformatimin dhe rijetëzimin e një kompanie shtetërore, e cila do të ketë të gjitha instrumentet ligjorë dhe financiarë për të hyrë në marrëveshje bashkëpunimi me investitorë të huaj nga vendet e NATO-s dhe vendet partnere për të rijetëzuar këtë industri kaq të rëndësishme”.

Ligji “Për krijimin e shoqërisë shtetërore për prodhimin dhe tregtimin e armëve, municioneve, pajisjeve dhe teknologjive ushtarake” u miratua në Kuvendin e Shqipërisë, më 27 korrik dhe hyri në fuqi pak ditë më parë.

Historiku i Forcave të Armatosura, pjesë e Arkivit Qendror Shtetëror, Ministri Vengu, vizitë në Arkivin Qendror të FA-së

Ministri i Mbrojtjes z. Pirro Vengu, shoqëruar edhe nga Drejtori i Përgjithshëm i Arkivit Qendror të Shtetit z. Ardit Bido, vizituan mjediset e Arkivit të FA-së, ku u njohën nga afër me proceset e punës dhe sfidat e transformimit digjital të Arkivit Qendror të FA-së. Mijëra materiale që i përkasin Arkivit Qendror të Forcave të Armatosura do të jenë pjesë e Arkivit Qendror të Shtetit. Puna tashmë ka nisur dhe pritet të përfundojë deri më 1 janar 2025. “Fondet e Arkivit Qendror të Forcave të Armatosura tregojnë më së miri se si përpjekja për të krijuar, forcuar dhe mirëmbajtur Forcat e Armatosura ka qenë një sfidë që ka shoqëruar të gjitha fazat e shtetndërtimit tonë. Ky Arkiv është pasuruar ndër dekada nga disa fonde të rëndësishme dhe vijon e pasurohet dita-ditës”, - shprehet ministri Vengu.

Integrimi i Arkivit Qendror të FA-së në Arkivin Qendror Shtetëror është një mundësi e mirë për të përmirësuar aksesueshmërinë, digjitalizimin dhe hapjen edhe më të gjerë për studiuesit dhe ekspertët e çështjeve të sigurisë. Ndërkohë vijon puna për përpunimin e disa kilometrave linearë materiale arkivore, ende të pa trajtuara nga fondet ekzistuese. Qeveria shqiptare do të financojë ndërtimin e një godine të dedikuar për këtë pasuri të çmuar kombëtare, pranë kompleksit arkivor, me kushte bashkëkohore për 100 vitet e ardhshme.

Sigurimi i jetës së trupave të FA-së me mision jashtë vendit, tashmë vendim i Këshillit të Ministrave

Trupave të Forcave të Armatosura, që shërbejnë në misionet jashtë vendit do t'u sigurohet jeta dhe shëndeti. Vendimi është marrë në mbledhjen e fundit të qeverisë dhe u bë publik nga ministri i Mbrojtjes Pirro Vengu.

“Kemi një vendim të rëndësishëm që ka të bëjë me ofrimin e gjithë paketës financiare dhe ligjore që ofron dhe mbulon sigurimin e jetës së trupave të Forcave të Armatosura me mision jashtë vendit. Një vendim shumë i rëndësishëm për dy arsye: e para sepse kemi një diversifikim të misioneve jashtë vendit, kemi një shtesë të angazhimit të Shqipërisë, jo vetëm në misionet që tashmë lidhen jo vetëm me NATO-n, por edhe Bashkimin Evropian, misionet qoftë me kontribute tokësore, por tashmë edhe me kontribute detare. Sigurohemi që të gjitha forcat tona të angazhuara jashtë kanë mbulimin e nevojshëm në vështirësitë që mund të hasin, në misionet që zgjasin, më shumë se disa muaj”, - theksoi ministri Vengu,

Këshilli i Ministrave miratoi vendimin për sigurimin e jetës së personelit të Forcave të Armatosura të Shqipërisë, që dërgohet me misionet ushtarake dhe stërvitje jashtë vendit.

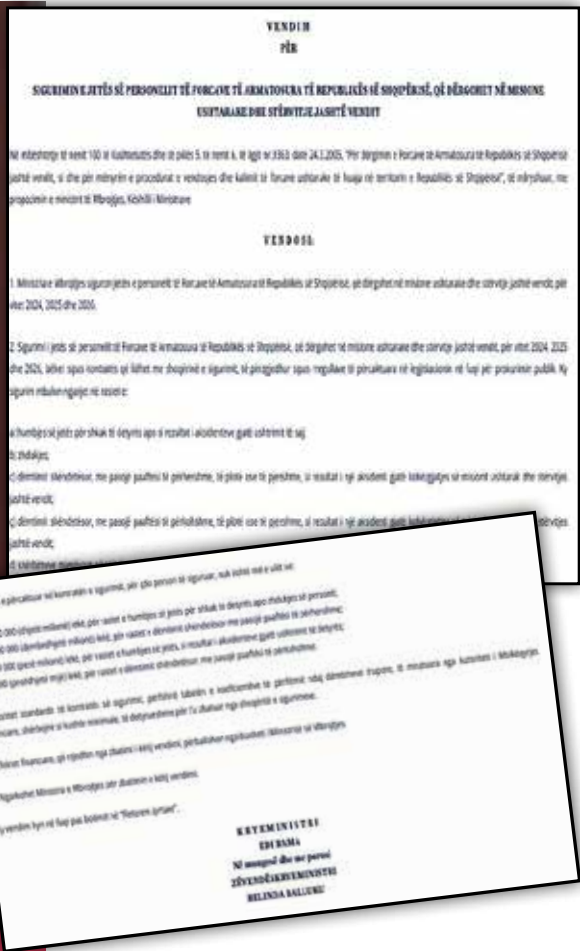
Vendimi i zbardhur jep detaje për sigurimin e jetës së personelit të Forcave të Armatosura për vitet 2024, 2025 dhe 2026.

-Sigurimi i jetës bëhet sipas kontratës që lidhet me shoqërinë e sigurimit, të përzgjedhur sipas rregullave të përcaktuara në legjislacionin në fuqi për prokurimin publik. Ky sigurim mbulon ngjarjet në rastet e:

- a) Humbjes së jetës për shkak të detyrës apo si rezultat i aksidenteve gjatë ushtrimit të saj;
- b) Zhdukjes;
- c) Dëmtimit shëndetësor, me pasojë paaftësi të përhershme, të plotë ose të pjesshme, si rezultat i një aksidenti gjatë kohëzgjatjes së misionit ushtarak dhe stërvitjes jashtë vendit;
- ç) Dëmtimit shëndetësor, me pasojë paaftësi të përkohshme, të plotë ose të pjesshme, si rezultat i një aksidenti gjatë kohëzgjatjes së misionit ushtarak dhe stërvitjes jashtë vendit;
- d) Shërbimeve mjekësore në spitalet publike ose private brenda dhe/apo jashtë vendit, kur mbulimet shëndetësore nuk ofrohen në spitalet publike.

- Shuma e përcaktuar në kontratën e sigurimit, për çdo person të siguruar, nuk është më e ulët se:

- a) 10 000 000 (dhjetë milionë) lekë, për

rastet e humbjes së jetës për shkak të detyrës apo zhdukjes së personit;

- b) 12 000 000 (dymbëdhjetë milionë) lekë, për rastet e dëmtimit shëndetësor me pasojë paaftësi të përhershme;
- c) 5 000 000 (pesë milionë) lekë, për rastet e humbjes së jetës, si rezultat i aksidenteve gjatë ushtrimit të detyrës;
- ç) 50 000 (pesëdhjetë mijë) lekë, për rastet e dëmtimit shëndetësor, me pasojë paaftësi të përkohshme.

Ministri Vengu priti ambasadorët e Izraelit dhe Holandës për Çështjet Kibernetike

Ministri i Mbrojtjes Pirro Vengu priti në takime të veçanta ambasadorin e Izraelit znj. Galit Peleg dhe atë të Mbretërisë së Holandës për Çështjet Kibernetike, z. Ernest Noorman.

Ambasadorja izraelite Peleg uroi ministrin për detyrën e re dhe e informoi mbi zhvillimet e fundit të sigurisë në rajon, ku dhe falënderoi Shqipërinë për mbështetjen e dhënë. Ministri e siguroi ambasadorin se Shqipëria, edhe për shkak të marrëdhënieve të veçanta historike që ka me popullin izraelit, po e ndjek me vëmendje situatën e sigurisë dhe rikonfirmoi qëndrimet e shprehura nga Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme në emër të Shqipërisë, si dhe solli në vëmendje se jetët njerëzore janë të shtrenjta dhe duhet bërë maksimumi për shpëtimin e tyre.

Thellimi i bashkëpunimit bilateral në fushat si: inovacioni, mbrojtja kibernetike, siguria detare dhe menaxhimi i burimeve njerëzore, ishin disa nga temat që u diskutuan në takim, duke inkurajuar stafet respektive për shkëmbimin dhe ndarjen e praktikave më të mira ndërmjet tyre.

Në takimin me ambasadorin holandez për Çështjet Kibernetike, z. Ernest Noorman, u fol kryesisht për sigurinë kibernetike. Ambasadori Norman e informoi ministrin mbi strukturën organizative dhe komanduese që ka ngritur vendi i tij, për adresimin e çështjeve të mbrojtjes kibernetike në nivel kombëtar.

Ministri Vengu e falënderoi ambasadorin për asistencën e ofruar nga Holanda në fushën e Mbrojtjes Kibernetike dhe inkurajoi intensifikimin e shkëmbimit të informacionit dhe eksperiencës në nivel ekspertësh.

Qendra Kombëtare Operacionale e Emergjencave Civile në vend, ka raportuar 29 vatra zjarri, nga të cilat 19 janë shuar dhe 10 janë ende aktive.

Pas një pune të pandërprerë të forcave operacionale në terren, u bë i mundur izolimi i plotë në bashkitë: Durrës, Kavajë, Tiranë, Krujë, Rrogozhinë, Vlorë, Delvinë, Këlcyrë, Lezhë, Dibër, Tropojë, Has dhe Malësi e Madhe.

Aktualisht, po punohet në Qarkun e Kukësit, në fshatin Surroj, njësia administrative Surroj, bashkia Kukës. Zjarri vazhdon aktiv prej ditësh në një sipërfaqe pyjore. Rrezik për banesa nuk ka. Punonjësit e ADZM-së po monitorojnë situatën.

Në qarkun e Shkodrës, në Qafë Bishkas, fshati Bruçaj, njësia administrative Pult, bashkia Shkodër, ka rënë zjarr në një sipërfaqe me shkurre. Rrezik për banesa nuk ka. Vatra e zjarrit është izoluar; Në fshatin Shakotë, njësia administrative Postrribë, bashkia Shkodër, ka rënë zjarr në një sipërfaqe me lis dhe masiv shkëmbor. Rrezik për banesa nuk ka. Vatra e zjarrit është izoluar; në fshatin Mnelë e Vogël, njësia administrative Vig-Mnelë, bashkia Vau-Dejës, ka rënë zjarr në një sipërfaqe me shkurre. Rrezik për banesa nuk ka. Vatra e zjarrit është nën kontroll; në fshatin Hajmel, njësia administrative Hajmel,

bashkia Vau-Dejës, ka rënë zjarr në një sipërfaqe me shkurre. Rrezik për banesa nuk ka. Situata në monitorim; në fshatin Flet, njësia administrative Blerim, bashkia Fushë-Arrëz, ka rënë zjarr në një sipërfaqe me shkurre. Rrezik për banesa nuk ka. Situata në monitorim.

Në qarkun e Lezhës, në fshatin Shëngjin, njësia administrative Fan, bashkia Mirditë, zjarri vazhdon të jetë aktiv me intensitet të ulët në një

sipërfaqe me shkurre. Rrezik për banesa nuk ka. Po mbahet në monitorim nga shërbimi pyjor; në fshatin Mal-Milot dhe në kufi me fshatin Skuraj, njësia administrative Milot, bashkia Kurbin, vazhdon të jetë aktive me intensitet të ulët vatra e zjarrit të rënë në një sipërfaqe me pyll dëllinje, shqopë dhe lis. Rrezik për banesa nuk ka. Po mbahet në monitorim nga shërbimi pyjor.

Në qarkun e Vlorës, në malin Triallonja, sipër

fshatit Qesarat, njësia administrative Livadhja, bashkia Finiq, ka rënë zjarr në një sipërfaqe me shkurre dhe ferra. Rrezik për banesa nuk ka. Forcat operacionale po punojnë për shuarjen e zjarrit; Në fshatin Kopaçez, njësia administrative Vergo, bashkia Delvinë, ka rënë zjarr në një sipërfaqe me shkurre. Rrezik për banesa nuk ka. Forcat operacionale po punojnë për shuarjen e zjarrit.

Specialistët EOD më pranë komunitetit për sigurinë e jetës dhe mjedisit nga municionet e rrezikshme

Ekipi EOD i Batalionit të Xhenios përfundoi operacionin për largimin e municionit në një zonë ujore në fshatin Dobërdol, bashkia Tropojë. Pas rikonicionit të kryer nga ekipi EOD, u identifikua një minë anti-personel fragmentuese. Municioni u cilësua i preکشëm, i lëvizshëm dhe i transportueshëm. Përfundon me sukses një tjetër operacion EOD për vlerësimin, identifikimin dhe largimin e municioneve luftarake të rrezikshme të konstatuara në vendin e quajtur pylli i Kadiut, njësia administrative Koms, bashkia Mat.

Ekipi EOD me të mbërritur në vendngjarje zhvilloi rikonicionin dhe konstatoi municionet si: mortaja eksploziv-thërrmuse 60 mm, 82 mm dhe 120 mm, granatë dore mbrojtëse kundër këmbësorisë, djegore të ndryshme, municionet e gjetura u konsideruan të preکشme dhe të lëvizshme. Ekipet EOD morën të gjitha masat për largimin, transportimin dhe magazinimin e tyre në depon e Batalionit të Xhenios, brenda të gjitha rregullave të sigurisë.

Z. Enkele Likaj, në cilësinë e Presidentit të Shoqatës Sportive Studentore të Forcave të Armatosura dorëzoi pranë FSHSU-së, kërkesën për të anëtarësuar Akademine të Forcave të Armatosura nga anëtare me të drejta provizore në anëtare me të drejta të plota. Z. Besnik Velu mirëpriti themelimin dhe regjistrimin në Gjykatë të Shoqatës Sportive Studentore të Akademisë së Forcave të Armatosura dhe në zbatim të Statutit të FSHSU t'ia paraqesë për miratim Asamblesë së Përgjithshme në mbledhjen e radhës.

Kontingjenti i dytë i Policisë Ushtarake niset në misionin e Forcës Shumëkombëshe dhe Vëzhgimit (MFO) në Sinai, Egjipt

Siguria ndërkombëtare është një element i rëndësishëm në misionin ushtarak të Shqipërisë. Policia Ushtarake i ka kapacitetet për t'u ardhur në ndihmë edhe partnerëve tanë ndërkombëtarë, të cilëve u gjendemi në krah me trupat dhe njerëzit tanë të specializuar. Në këtë kuadër, pas urdhrat të ministrit të Mbrojtjes, u përcoll kontingjenti i dytë i Policisë Ushtarake në misionin e Forcës Shumëkombëshe dhe Vëzhgimit (MFO) në Sinai, Egjipt. Një mision i rëndësishëm që përfshin tre efektivë të Policisë Ushtarake, të cilët do të kontribuojnë me eksperiencën e tyre për 12 muaj për të përmbytur me përkushtim detyrat në kuadër të MFO-së. Ju urojmë efektivëve tanë ta përmbyshin me sukses këtë mision fisnik dhe shpresojmë për kthimin e sigurt të tyre në atdhe!

Forca Tokësore, 24 vite mbrojtje e sovranitetit, pjesëmarrje në operacione humanitare dhe luftarake në mbështetje të paqes

Forca Tokësore është njësi prioritare në strukturën e Forcave të Armatosura. Forca Tokësore u krijua më datë 29 gusht 2000, duke përfshirë në radhët e saj njësi dhe reparte me traditë me një veprimtari të pasur shumëvjeçare, të përhapura në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë. Në vitin 2000 në përbërje të Forcës Tokësore ishin 5 divizione këmbësorie me rreth 55 brigada dhe 300 batalione të përhapur në 167 rajone të ndryshme të vendit.

Gjatë reformimit të vazhdueshëm, Forca Tokësore pësoi ndryshime të reja. Në vitin 2006, suprimohet Forca Tokësore dhe krijohet Komanda e Forcës së Bashkuar.

Misioni

Mbrojtja e pavarësisë, sovranitetit, tërësisë territoriale të Republikës së Shqipërisë, pjesëmarrja në operacione humanitare, luftarake, jo luftarake dhe ato të mbështetjes së paqes.

Detyra të veçanta

Ruajtja dhe zhvillimi i kapaciteteve për të siguruar nivel të lartë gatishmërie; Trajnim të vazhdueshëm dhe të mirë për aktivizimet në detyrat që mund t'i jepen; Ndihmon komunitetin në rast emergjencash humanitare; Mbështet kërkimet tokësore dhe operacionet e shpëtimit; Bashkëpunon me institucione të tjera kombëtare në ndalimin e trafikimit ilegal të kontrabandës, personave, armëve konvencionale, në Shqipëri; Trajnon, stërvit dhe merr pjesë me trupa në misionet e mbështetjes së paqes në kuadër të NATO-s, BE-së dhe OKB-së.

Në kuadër të transformimit të vazhdueshëm të Forcave të Armatosura bazuar edhe në konceptin e një ushtrie sa më të vogël në numër dhe sa më operacionale e profesioniste, më 9 dhjetor 2009, u dekretua rikrijimi i Forcës Tokësore mbi bazën e Brigadës së Reagimit të Shpejtë dhe Regjimentit Komando.

Bazuar në misionin kushtetues, Forca Tokësore u përfshi në një proces transformimi të thellë e të gjithanshëm sipas koncepteve të ushtrive perëndimore. Me kalimin tërësisht të strukturave të kësaj force, nga një ushtri e shërbimit të detyrueshëm në një ushtri profesioniste është rritur niveli i operacjonalitetit. Strukturat

e Forcës Tokësore kanë pasur angazhime në Operacionet e Mbështetjes së Paqes në Bosnje-Hercegovinë, Irak, Çad dhe aktualisht operojnë në Herat, Kandahar, Afganistan. Forca Tokësore mban peshën kryesore në operacionet paqeruajtëse në kuadër të NATO-s, OKB-së dhe BE-së.

Në radhët e Forcës Tokësore drejtojnë kuadro të rinj, të kualifikuar në shkollat e ushtrive të vendeve të NATO-s, si në SHBA, Itali, Turqi, Gjermani, Angli, Austri, etj., me të cilët kemi projekte bashkëpunimi.

Forca Tokësore ka angazhime në operacione të emergjencave civile në ndihmë të komunitetit në rast fatkeqësish natyrore, si përmbajtje, zhblokim rrugësh dhe shpërndarje ndihmash në rast rënie bore, operacione shuarje zjarresh, etj.

Forca Tokësore nga krijimi deri më sot është drejtuar nga komandantë me eksperiencë.

Në periudhat prej vitit 2000 dhe në vazhdim Forca Tokësore u drejtua nga:

2000 - 2006, gjeneralmajor Kostaq Karoli,
2006 - 2008, gjeneral brigade Shpëtim Spahiu,
2008 - gusht 2012, nga gjeneral brigade Viktor Bërdo.
Nga gushti 2012 deri në nëntor 2015, nga gjeneralmajor Zyber Dushku,
Nga muaji nëntor 2015 deri në janar 2019 nga gjeneralmajor Nazmi Cahani.
Nga shkurt 2019 deri në tetor 2020 nga gjeneral brigade Albert Mullai.

Viti 2020 dhe deri në 2022 drejtohet nga gjeneral brigade Arben Kingji, sot gjeneralmajor, Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së.

Sot Forca Tokësore drejtohet nga gjeneralmajor Ilir Xhebexhia.

"Proxy", një komponent i nënvlerësuar i luftës

KOLONEL HYSNI GJERGJI

Megjithëse shpesh anashkalohet ose keqinterpretohet, lufta "proxy" është një komponent i rëndësishëm i konfliktit të armatosur. Politikë bërësit dhe ushtarakët duhet të kuptojnë nuancën e luftës "proxy" për të shmangur gabimet në politikë dhe në praktikën ushtarake luftarake. Një luftë "proxy" mund të marrë formën e modelit tradicional më të njohur ose të modelit të përhapjes së teknologjisë. Në modelin tradicional, një aktor kryesor "palë e parë" përdor një palë "të tretë" për ashpërsi të luftimit kundër një armiku që është "pala e dytë". Por në modelin e përhapjes së teknologjisë, një aktor kryesor i siguron agentit të tij financim, armë, trajnime dhe pajisje. Njohja e nënkategorive të luftës "proxy" dhe mos identifikimi i tyre i gabuar si koalicion apo aleancë, është thelbësore për hartimin e politikave, strategjive, planeve dhe doktrinë. Në shumë raste, lufta me prokurë, ose "proxy" është lënë jashtë diskutimeve të konfliktit të armatosur ndërkombëtar, duke u zhvendosur në konflikt të armatosur jo ndërkombëtar dhe në sferën e aktorëve jo shtetërorë. Kjo shmangie është e pasaktë, sepse ajo anashkalon mënyrat në të cilat aktorët shtetërorë përdorin aktorë të tjerë shtetërorë, përveç aktorëve jo shtetërorë, për t'u përfshirë në luftë me prokurë pra "proxy".

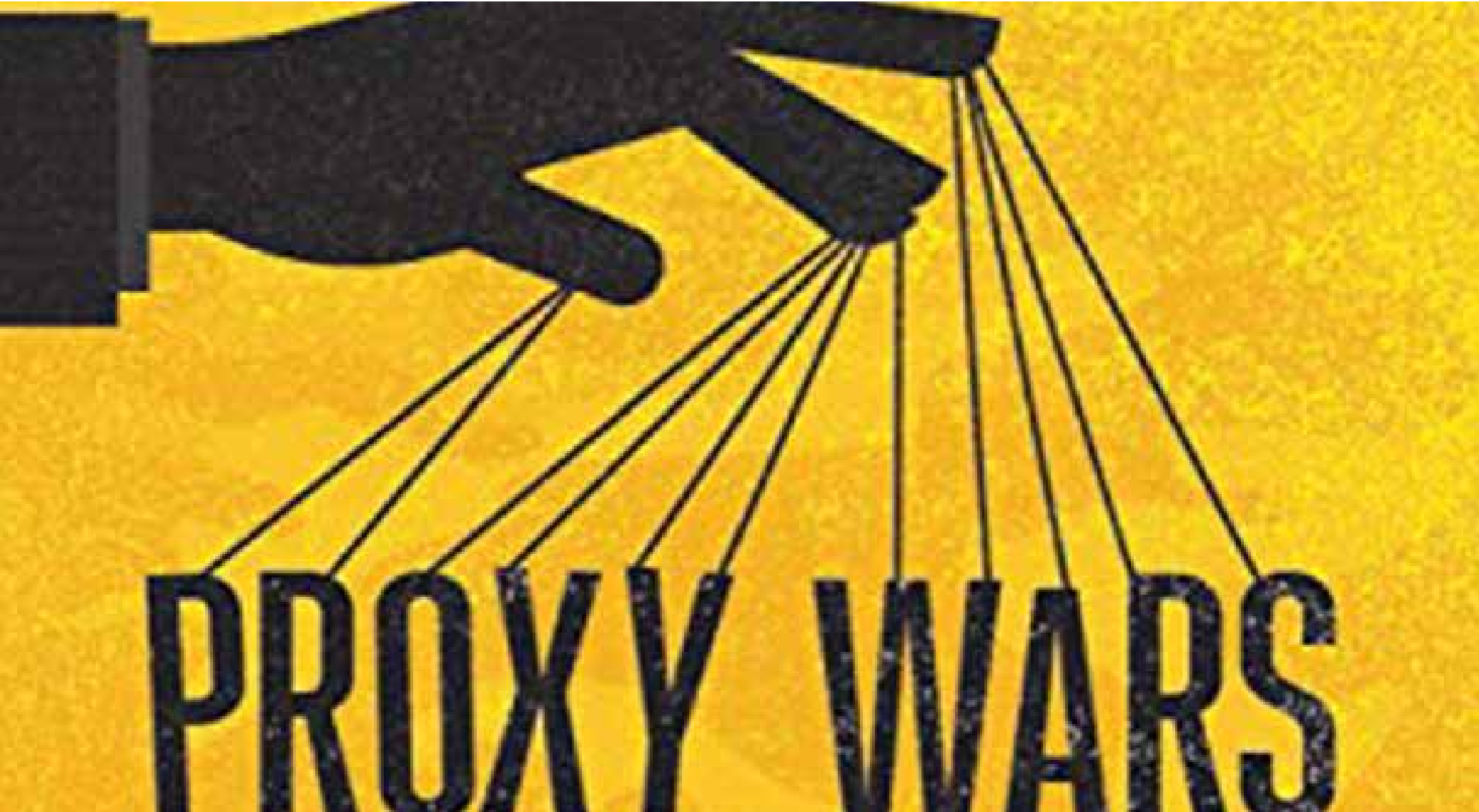
Ushtritë dhe ekspertët perëndimorë priren ta vendosin luftën me "proxy", në një kategori jashtë kufijve të praktikës së pranueshme. Në vend të kësaj, ata shpesh e etiketojnë luftën me prokurë një aktivitet të "pisët" të kryer nga aktorë strategjikë dhe cinikë. Lufta ruso-ukrainase në vazhdim u ofron komuniteteve të studimeve të mbrojtjes si dhe studentëve tanë në AFA, apo Kolegjin e Sigurisë, një mundësi për të rishikuar të kuptuarit e tyre të luftës "proxy" dhe për të korrigjuar mospërpjethjet. Lufta Ruso-Ukrainase tregon se luftërat "proxy" nuk janë vetëm veprim i aktorëve cinikë, revanshistë që veprojnë përmes aktorëve jo shtetërorë. Përkundrazi, Ukraina është një shembull se si aktorët shtetërorë luftojnë luftërat "proxy" përmes aktorëve të tjerë shtetërorë. Për këtë qëllim, shumë vende perëndimore janë të angazhuara në një luftë "proxy" kundër Rusisë për të mbështetur dhe mbrojtur idealet demokratike, sundimin e ligjit dhe sistemin ndërkombëtar. Megjithatë, për të parë përtej dyshimeve të luftës ndërmjetëse, kërkohet një bazë mbështetëse teorike. Ky punim bazohet në këto dy forma të luftës "proxy" dhe pranon se çdo formë përmban dy nënkategoritë: aktor shtetëror dhe aktor jo shtetëror. Shkurtime, ky punim i shtohet literaturës ekzistuese mbi luftën "proxy", duke injektuar katër subjekte të reja të emërtuara dhe të kategorizuara për të kapërcyer mangësitë teorike të luftës me përfaqësues.

Një luftë, është një konflikt i armatosur, qoftë konflikt i armatosur ndërkombëtar ose konflikt i armatosur jo ndërkombëtar, kur njëra palë (ose më shumë) përdor një ndërmjetës si forcën e saj kryesore luftarake për të arritur qëllimet e saj strategjike. Brenda luftërave "Proxy", ekzistojnë pesë marrëdhënie strategjike bazë: shtrënguese, shfrytëzuese, transaksionale, kulturore ose kontraktuale. Modeli tradicional i luftës "proxy" rezulton kur një aktor kryesor që përdor një

"proxy" për ashpërsinë dhe paligjshmërinë e ligjit të luftës, kundër një armiku. Kjo është forma më e zakonshme e luftës me përfaqësues dhe ajo që shumica e njerëzve përfytyrojnë kur përmendet "proxy". Përdorimi i këshilltarëve luftarakë, veçanërisht në nivelin taktik, është një nga treguesit kryesorë të kësaj forme të luftës me prokurë. Përdorimi nga Irani i grupeve të milicisë shiite me bazë në Irak për të luftuar ushtrinë amerikane gjatë operacionit "Liria e Irakut" dhe operacionit "Vendosja e brendshme", janë shembuj të fundit të kësaj forme të luftës me përfaqësues. Dy nënkategoritë ekzistojnë brenda modelit tradicional. Nënkatëgoria e parë ndodh kur një aktor shtetëror përdor një aktor jo shtetëror si përfaqësues të tij. Nënkatëgoria e dytë është më pak e zakonshme rezulton nga një aktor shtetëror që angazhon një aktor tjetër shtetëror si përfaqësues të tij, qoftë në mënyrë eksplicite apo të nënkuptuar, për të luftuar kundër një armiku të përbashkët. Mbështetja luftarake shpesh vjen në formën e planifikimit, inteligjencës, mbikëqyrjes dhe zbulimit (ISR), shënjestrimit, goditjes dhe logjistikës. Kjo kategori karakterizohet gjithashtu edhe nga përdorimi i këshilltarëve luftarakë, megjithëse shumë nga ata këshilltarë janë shumë më afër frontit, pra përmbushin një rol të dyfishtë, si këshillues ashtu edhe duke kryer mbështetje luftarake. Modeli tradicional është forma më e zakonshme e luftës me përfaqësues "proxy". Brenda këtij modeli, ekzistojnë dy nënkategoritë - njëra në të cilën një aktor shtetëror lufton përmes një aktori jo shtetëror dhe tjetra në të cilën një aktor shtetëror lufton përmes një aktori shtetëror. Është e rëndësishme të mbajmë mend se nënkategoria e aktorit shtetëror/aktorit jo shtetëror mund të ngatërrohet si një koalicion ose një aleancë, por marrëdhëniet e përfaqësuesve dallohen, nga shkalla në të cilën pjesëmarrësit në luftë ndajnë rrezikun taktik. Në situatat në të cilat rreziku i ngarkohet njërit aktor, dhe aktori (ose aktorët) tjetër mbetet relativisht i pastër nga rreziku, situata ka të ngjarë të jetë një luftë "proxy" dhe jo një koalicion apo aleancë. Modeli i difuzionit të teknologjisë

është forma e dytë e luftës "Proxy". Ky model rezulton nga fakti që drejtuesi i luftës i siguron agentit të tij financim, armë, trajnime dhe pajisje në vend që të luftojë në mënyrë indirekte përmes përfaqësuesit. Ky model është shpesh reagimi pragmatik i një aktori të palës së tretë ndaj veprimeve të një shteti agresor kundër një aktori më të dobët. Më tej, kjo formë e luftës me "proxy" është e dobishme për principet oportunistë të interesuar të shohin që një aktor shteti kundërshtar të dështojë në një konflikt të palëve të treta. Modeli i përhapjes së teknologjisë shpesh kryhet nga këshillimi luftarak operativ dhe strategjik, por edhe nga përdorimi i këshilltarëve teknikë. Këshilltarët teknikë shpesh veprojnë në vende të palëve të treta dhe trajnojnë dhe edukojnë përfaqësuesin për përdorimin e pajisjeve dhe armëve të furnizuara nga jashtë. Modeli i përhapjes së teknologjisë gjithashtu ka dy nënkategoritë. Nënkatëgoria e parë është rezultat i një aktori që i siguron një aktori jo shtetëror financime, armë, trajnime dhe pajisje të tjera për të luftuar një armik, por duke mos marrë një rol aktiv në vetë luftimet. Kjo nënkategori është mjaft e zakonshme. Nga ana tjetër, nënkategoria e dytë rezulton nga parimi që i siguron një aktori tjetër shtetëror financim, armë, stërvitje dhe pajisje të tjera për të luftuar një armik, por jo duke marrë një rol aktiv në luftime. Lufta Ruso-Ukrainase në vazhdim është një ilustrim më i prekshëm i kësaj nënkategorie. Nga pikëpamja e përhapjes së teknologjisë, Shtetet e Bashkuara i kanë ofruar Ukrainës ndihmë ushtarake disa miliardë dollarë që nga shkurti 2022. Deri më 31 maj 2024, Presidenti Biden përsëriti angazhimin e Shteteve të Bashkuara për mbijetesën e Ukrainës dhe, anasjelltas, pengimin e politikës së Moskës që synon në Ukrainë. Për më tepër, këshilltarët luftarakë amerikanë trajnuan ushtarët ukrainas në Gjermani për përdorimin dhe mirëmbajtjen e pajisjeve luftarake të ofruara nga SHBA-të, për të përfshirë artilerinë e saj të tërhequr. Gjatë agresionit serb në Kosovë, serbët përdorën "proxy" pasi rekrutuan mercenarë ushtarakë rusë profesionistë kryesisht të

ndërlidhjes me radio, si dhe njohës të raketave kundërajrore, që të qëllonin avionët e NATO-s. Sipas Fondit për të Drejtën Humanitare në Beograd, mercenarët rusë dhe paramilitarët serbë të Bosnjës kanë qenë aktivë në rajonin e Rahovecit në Kosovë, gjatë fushatës së bombardimeve të NATO-s më 1999. Gazetari amerikan Roy Gutman, që punonte për gazetën “Newsday” të Nju-Jorkut, raportonte se kishte parë vullnetarë rusë, në vijat e frontit të vrasjeve që u bënë në fshatrat Krushë e Madhe, Piranë, Samodrazhë, Korishë, Bellacërkë, Pustosellë dhe Drenoc. Në prill të 1999 në afërsi të Pashtrikut, UÇK-ja kishte zënë rob dhe ia kishte dorëzuar NATO-s, një mercenar rus. Po ashtu, gazeta e përditshme ruse “Novje Izvestia” raportonte për arritjen e një kufome në Moskë, që ishte trupi i pajetë i rusit 34-vjeçar Fjodor Shulga. Në fund të majit 1999, UÇK-ja ia dorëzoi Kryqit të Kuq kufomën e një mercenari rus, 33-vjeçarit Togër Vitali Bukharin (apo Bulakh). Në Gjakovë, një mercenar rus, pjesëtar i brigadës 549 të motorizuar, ka vrarë tre burra shqiptarë, sipas dëshmisë së nënës së shqiptarit që ishte me kombësi ruse, e cila e kishte kuptuar shumë mirë gjuhën e mercenarit. Njësia më famëkeqe luftarake e mercenarëve rusë që luftuan për serbët ishte “çeta e ujqërve”, e përbërë nga ish-ushtarë të forcave speciale. Këto mercenarë paramilitarë, vrisnin, përdhunonin, vidhnin dhe plaçkitnin familjet shqiptare. Ka rreth 20 mijë denoncime nga gratë e përdhunara kosovare të vdekura dhe të gjalla, si viktime të paramilitarëve serbë dhe rusë. Është therës fakti i fundit, ku, më 3 tetor 2022, një gjykatë në Serbi, kërkon dëmshpërblim në mijëra euro të paramilitarëve serbë “uqërit”, pasi janë diskriminuar në pagesa, gjatë luftës së 1999. Po t’i rikthehemi analizës së sulmit terrorist serb në Banjkë një vit më parë, ai ishte një “proxy”. Komandoja serbe përdorte armë të ushtrisë serbe, kishte paramilitarë nga komuniteti serb, drejtohej nga një përfaqësues i partisë kryesore serbe, ndërsa presidenti Vucic nuk pranon kurrsesi përfshirjen e Beogradit në këtë aktivitet “proxy”. Grupi prej 49 mercenarësh, nga të cilët aktualisht 37 janë në kërkim ndërkombëtar, vepronte nën pretekstin e mbrojtjes së serbëve etnik, nga “represioni” i qeverisë e Kosovës. Milan Radoiçiq, ish-nënkryetar i “Listës Serbe”, partisë më të madhe të serbëve të Kosovës që mbështetet nga Beogradi, mori përgjegjësinë për përgatitjen dhe udhëheqjen e grupit të armatosur dhe vazhdon përgatitjet në katër baza të Serbisë për t’u stërvitur që të sulmojë përsëri Kosovën. Është e rëndësishme të theksohet se dhurimi i parave, pajisjeve dhe armëve nuk barazohet domosdoshmërisht me

📺 Ushtritë dhe ekspertët perëndimorë priren ta vendosin luftën me “proxy”, në një kategori jashtë kufijve të praktikës së pranueshme. Në vend të kësaj, ata shpesh e etiketojnë luftën me prokurë një aktivitet të “pisët” të kryer nga aktorë strategjikë dhe cinikë. Lufta ruso-ukrainase në vazhdim u ofron komuniteteve të studimeve të mbrojtjes si dhe studentëve tanë në AFA, apo Kolegjin e Sigurisë, një mundësi për të rishikuar të kuptuarit e tyre të luftës “proxy” dhe për të korrigjuar mospërputhjet. Lufta Ruso-Ukrainase tregon se luftërat “proxy” nuk janë vetëm veprim i aktorëve cinikë, revanshistë që veprojnë përmes aktorëve jo shtetërorë. Përkundrazi, Ukraina është një shembull se si aktorët shtetërorë luftojnë luftërat “proxy” përmes aktorëve të tjerë shtetërorë. Për këtë qëllim, shumë vende perëndimore janë të angazhuara në një luftë “proxy” kundër Rusisë për të mbështetur dhe mbrojtur idealet demokratike, sundimin e ligjit dhe sistemin ndërkombëtar.

një aktor që angazhohet në luftë “proxy”. E deklaruar ose e padeklaruar, përfshirja e një aktori plotëson kriteret e luftës “proxy” kryesisht bazuar në qëllimin që qëndron pas kontributeve të tij dhe shkallën e mbështetjes së tij. Është gjithashtu e rëndësishme të mbajmë mend se njoftimet për shtyp, dokumentet me burim të hapur dhe doktrinat shpesh errësojnë qëllimin dhe metodat dhe në vend të kësaj fokusohen në komunikimin e një narrative. Për këtë qëllim, për shkak se një aktor shtetëror nuk po përdor shprehjen “luftë me prokurë” nuk do të thotë se ai nuk është i angazhuar në atë aktivitet. Në të dyja rastet, angazhimi i burimeve dhe qëllimi - jo fjalët - janë mënyra më e sigurt për të dalluar nëse një aktor është angazhuar në një luftë me përfaqësues, ose nëse ai thjesht po i ofron mbështetje një aktori ndërkombëtar në nevojë. Luftërat “proxy” duhet të jenë gjithmonë në krye të studimeve të luftës, sepse ato dominojnë si konfliktet e armatosura ndërkombëtare ashtu edhe ato jo ndërkombëtare. Më tej, nuanca e luftës së ndërmjetme është e rëndësishme për t’u kuptuar, sepse keqkuptimet mund të sjellin hapa të gabuar, nga niveli i politikave e deri te niveli taktik i luftës. Duke parë nga e ardhmja, ndërsa sistemi ndërkombëtar vazhdon të mbështetet në një rend ndërkombëtar të bazuar në rregulla, studenti i AFA-së apo i Kolegjit të Mbrojtjes dhe Sigurisë, duhet të presë të shohë disa tendenca në luftën e ardhshme. Së pari, në rastet kur aktorët e keqdashës shtetërorë tentojnë pushtimin territorial kundrejt një shteti tjetër, duhet parashikuar një përgjigje pragmatike nga aktorët e palëve

të treta. Nëse pala e tretë zgjedh një strategji të luftës me përfaqësues, duhet pritur që ajo të përdorë modelin tradicional kundër kundërshtarëve që ajo pret t’i mposhtë relativisht shpejt. Megjithatë, nëse pala e tretë vlerëson një luftë më të gjatë dhe më të kushtueshme, por shkon me një strategji “Proxy”, duhet të parashikohet modeli i përhapjes së teknologjisë. Së dyti, metoda e identifikimit të një përfaqësuesi është më pak një proces përzgjedhjeje sesa është vlerësimi i aktorëve të disponueshëm dhe vlerësimi i aftësisë së dikujt për të krijuar një përfaqësues nga grupet e luftëtarëve, partizanëve ose njerëzve me mendje të njëjtë, duke qenë në gjendje ta shndërrojë atë në një sistem koherent, forcë që mund të vihet në terren për të luftuar një kundërshtar. Në shumicën e rasteve, përzgjedhja e përfaqësuesve është pragmatike dhe dinamike - bazohet në mënyrën se si burimet e disponueshme lejojnë zgjidhjen më të shpejtë. Më në fund, studenti i AFA-së apo i Kolegjit të Mbrojtjes dhe Sigurisë duhet të presë që luftërat “proxy” të vazhdojnë në një klip të rregullt në ciklin e dhunës që përshkon botën moderne. Lufta “proxy” u ofron politikë-bërësve, strategëve dhe praktikuesve opsione të shpejta, relativisht të lira dhe me rrezik të ulët (për veten) për vazhdimin e synimeve të politikës. Fleksibiliteti i strategjive të luftës me përfaqësues do të thotë se ato do të mbeten në ballë të konflikteve të armatosura ndërkombëtare dhe jo ndërkombëtare për të ardhmen e parashikueshme.

KOLONEL ARBEN DHULI

LOGJISTIKA E KONTESTUAR

Termi logjistikë e kontestuar nënkupton që ushtria amerikane dhe partnerët e saj u mësuan me logjistikën e pakontestueshme gjatë periudhës së konfliktit të armatosur pas 11 shtatorit. Logjistika e kontestuar, në fakt, nuk është asgjë e re. Përkundrazi, është gjendja standarde e logjistikës në konfliktet e armatosura në shkallë të gjerë midis shteteve të industrializuara; nocioni se logjistika mund të mos kontestohet është një tjetër ndikim negativ i luftërave të pas 11 shtatorit në të menduarit ushtarak.

Sigurisht, heqja e linjave të furnizimit nga gjenerali William Sherman gjatë Luftës Civile në SHBA është një shembull i logjistikës së kontestuar në nivel kontinental. Në shkallë globale, ushtria gjermane përdori luftë të pakufizuar me nëndetëse dhe metoda të tjera, gjatë Luftës së Parë Botërore kundër Shteteve të Bashkuara dhe aleatëve të saj për të prishur logjistikën strategjike.

Më tej, gjatë Luftës së Dytë Botërore, në betejën për kontrollin e Oqeanit Atlantik, në të cilën personeli dhe pajisjet ushtarake të vendosura në Afrikën e Veriut dhe Evropë luajtën një rol kritik në logjistikën e kontestuar. Më tej, gara ndërmjet Aleatëve dhe Boshtit për kontrollin e Detit Mesdhe ishte një çështje e rëndësishme për fitoren përfundimtare të aleatëve në Afrikën e Veriut, Itali dhe luftën në tërësi.

Në thelb, kontrolli i Mesdheut ishte jetik për të dy koalicionet kundërshtarë si një rrugë thelbësore tranziti në një luftë globale. Për aleatët, ajo ishte një arterie jetike midis lindjes dhe perëndimit, duke lejuar një metodë relativisht të shpejtë dhe efikase të transferimit të njerëzve dhe materialeve midis teatrove të ndryshëm të luftës. Për fuqitë e Boshtit, duke hequr kontrollin e Mesdheut nga aleatët, apo edhe thjesht duke e kontestuar atë. Rezultati i fitores së Boshtit në Mesdhe do të ishte kufizimi i një prej pikave më të forta të Aleatëve: lëvizshmëria e tyre globale.

Është e rëndësishme të kuptohet se logjistika e kontestuar nuk është një rrudhë e re e luftës moderne, por një problem me të cilin planifikuesit, strategët dhe industria kanë luftuar në të gjithë thellësinë dhe gjerësinë e konfliktit të armatosur. I vetmi ndryshim

LOGJISTIKA E SIGURUAR SUPOZON SE INDUSTRIA MUND TË QËNDROJË NË KRAH TË KËRKESËS, DHE PËR KËTË ARSYE, PROBLEMI THELBËSOR ËSHTË AI I LËVIZJES. PRANDAJ, USHTRIA AMERIKANE KA NEVOJË PËR LËVIZJE TË SIGURT NGA SHTETET E BASHKUARA KONTINENTALE, PËRGJATË LINJAVE AJRORE, TOKËSORE DHE DETARE TË FURNIZIMIT. KJO ËSHTË LËVIZJE NDËR-TEATRORE. BREND A NJË TEATRI KONFLIKTI, LËVIZJA E SIGURT ËSHTË AFTËSIA PËR TË LËVIZUR NË DISTANCA OPERACIONALE DHE TAKTIKE, DHE GJITHASHTU VARET NGA LINJAT AJRORE, TOKËSORE DHE DETARE TË FURNIZIMIT. KJO ËSHTË LËVIZJE BREND A TEATRIT.

domethënës sot nga koha në të cilën U-skaftet gjermane ecnin në Oqeanin Atlantik, për shembull, janë teknologjitë e disponueshme për të zbuluar lëvizjet e logjistikës, dhe përkatësisht, teknologjia e disponueshme për të goditur rrjetin logjistik të një shteti nga një rreze e gjerë. Më tej, suksesi në Jugun Amerikan, Atlantik dhe Detin Mesdhe duhet të sigurojë pikënisjen nga e cila mund të identifikohet problemi që koncepti bashkëkohor i logjistikës kontestuese po përpiqet të zgjidhë. Vetë problemi - si të kryhet logjistika në distanca të mëdha në një mjedis në të cilin një luftëtar armik po përpiqet në mënyrë aktive ta mohojë atë përpjekje - ka zgjidhje teknologjike dhe zgjidhje jo-teknike.

Ky artikull nuk synon të japë përgjigje për logjistikën e kontestuar, por përkundrazi të ofrojë informacion që nxit individët

me mendje të njëjtë të mendojnë për problemin në mënyrë holistike. Së pari, ai shqyrton problemet që lidhen me logjistikën e kontestuar. Këto probleme fokusohen në sfidat e paraqitura nga kërcënimet, nga mjedisi dhe nga vetja. Në shqyrtimin e këtij problemi, artikulli përdor një dislokim imagjinar të Divizionit të Parë të Kolorësisë së Ushtrisë për të ndihmuar në ilustrimin e ideve në të. Së dyti, artikulli shqyrton veçantinë e operacioneve ushtarake të SHBA-së në lidhje me veprimin në një mjedis të kontestuar. Ai zbulon se logjistika e siguruar është një nënprodukt i lëvizjes së siguruar dhe të dy këta elementë janë konsiderata kryesore kur shqyrtohet logjistika e kontestuar. Së treti, ky artikull ofron një pasqyrë të asaj që drejtuesit e lartë të Ushtrisë thonë se janë konsiderata të rëndësishme për të vepruar në fushat e ardhshme të

betejës, në të cilat logjistika nuk është aspak e sigurt. Së fundi, ky artikull përfundon me një pyetje të përgjithshme për të ndihmuar në ofrimin e një abetare për ata që janë të interesuar të kuptojnë sfidat e logjistikës kontestuese dhe çfarë mund të kërkohet për t’i kapërcyer ato.

Koncepti i logjistikës së kontestuar përpiket të zgjidhë një sërë sfidash që mund të kategorizohen si sfida të kërcënimit, mjedisit dhe vetvetes. Nga pikëpamja e kërcënimit, përpjekjet e kontestuara të logjistikës për të trajtuar aftësitë sulmuese dhe synimet e panjohura të një luftëtari armik. Si rezultat, logjistika e kontestuar varion nga administrimi i sigurt i prodhimit të stacioneve shtëpiake deri tek shpërndarja përpara tek ekipet e integruara të tankeve dhe këmbësorisë njerëzore-makinë në vijat e para të fushëbetejave të ardhshme. Për më tepër, logjistika e kontestuar duhet të llogarisë të ardhmen e luftës, në të cilën mençuria konvencionale sugjeron se grupet e pasura të sensorëve, zjarret me rreze të gjatë, goditjet precize dhe dronët e të gjitha llojeve dhe qëllimeve do të mbizotërojnë fushën e betejës. Ose, duke e inkuadruar këtë ide, duke përdorur zhargonin e modës të ushtrisë, logjistika e kontestuar duhet të marrë parasysh tiparet dhe sfidat e një fushëbeteje transparente.

Nga pikëpamja mjedisore, logjistika e kontestuar kërkon të kapërcejë tiraninë e distancës dhe kostot e lidhura me të. Dërgimi i një divizioni të blinduar si Divizioni i Parë i Kalorësisë ose Divizioni i Parë i blinduar në të gjithë globin është përdorim intensiv i burimeve, kërkon kohë intensive dhe është i ngadalshëm. Më tej, lëvizje të tilla sigurojnë një luftëtar vigjilent armik me një pararojë të aktiviteteve të ardhshme ushtarake dhe skemën përmes së cilës forcat amerikane mobilizohen, dhe nisen për konflikt të armatosur. Shkurtimisht, armiku merr inteligjencë që mund t’i përdorë për qëllime shënjestrimi në çdo moment gjatë procesit. Mjedi si pasqyron sfidat që kanë të bëjnë me veten. Një forcë e dislokuar nën një fushëbetejë transparente, në të cilën kërcënimi posedon zjarre me rreze të gjatë, mbikëqyrje të pandërprerë dhe aftësi për të goditur me saktësi forcat e Ushtrisë në çdo moment përgjatë mobilizimit deri në nisjen e teatrit, kërkon shumë aftësi të pavarura. Fillimisht, kjo forcë kërkon aftësi mbrojtëse që nuk gjenden normalisht brenda formacioneve taktike, për të përfshirë një sërë sistemesh kibernetike, aftësi të mbrojtjes ajrore dhe mjete mashtrimi për të ndihmuar në mbrojtjen, maskimin dhe mbulimin e lëvizjes së saj përgjatë shtegut të rrezikshëm nga pikënisja deri te hipja në teatër.

Prandaj, është e kujdesshme që ushtria amerikane të gjejë mënyra dhe mjete për të anashkaluar veprimet kundërshtare për

të ndërprerë procesin e tubacionit logjistik. Zhvillimi i metodave për të gjeneruar vetë furnizimet bazë - ushqim, ujë, karburant, municione, furnizime mjekësore, pjesë riparimi - është hapi i parë në këtë proces. Më tej, zhvillimi i lëndëve djegëse jo-fosile për të fuqizuar pajisjet ushtarake është një hap tjetër racional. Përveç burimeve alternative të karburantit, zhvillimi i burimeve të karburantit të rinovueshëm dhe të rikarikueshëm është një mënyrë tjetër për të shmangur sfidat e orientuara nga karburantet fosile. Pavarësisht se sa racionale janë shumë nga këto ide, sfidat e shndërrimit të ideve në aftësi, d.m.th., gjëra që mund t’i bëjnë idetë realitet, nuk janë të parëndësishme.

Në thelb, logjistika e siguruar supozon se industria mund të qëndrojë në krah të kërkesës, dhe për këtë arsye, problemi thelbësor është ai i lëvizjes. Prandaj, ushtria amerikane ka nevojë për lëvizje të sigurt nga Shtetet e Bashkuara kontinentale, përgjatë linjave ajrore, tokësore dhe detare të furnizimit. Kjo është lëvizje ndër-teatrore. Brenda një teatri konflikti, lëvizja e sigurt është aftësia për të lëvizur në distanca operationale dhe taktike, dhe gjithashtu varet nga linjat ajrore, tokësore dhe detare të furnizimit. Kjo është lëvizje brenda teatrit.

Lëvizja në një mjedis kontestues nuk mund të kryhet në mënyrë të izoluar. Për sa i përket aftësive (d.m.th., gjërave të prekshme), lëvizja në mjedise kontestuese kërkon mbrojtje dhe teprice për të siguruar transport të sigurt nga pika A në pikën B. Në teori, mbrojtja mbetet konstante midis lëvizjes ndër- dhe infra-teatrore; megjithatë, në praktikë, ato ndryshojnë. Për lëvizjen ndër-teatrore, linjat e gjata të furnizimit dhe anijet që transportojnë mallra, duhet të mbrohen nga sulmet me shumë fusha. Në mënyrë të veçantë, këto linja furnizimi duhet të mbrohen nga sulmet kibernetike, efektet kumulative të një rrjeti të gjerë multimodal, multidomain, sensor-qitës dhe kundër sulmeve të orientuara nga gërryerja nga toka, deti dhe ajri, pavarësisht nga platforma aktuale që jep goditjen.

Për lëvizjen brenda teatrit, linjat e furnizimit mund të jenë ende të gjata, por, si rregull, ato janë dukshëm më të shkurtra se ato në nivelin ndër-teatror. Për më tepër, municionet e shkëlqyera janë të shtrenjta dhe shpesh me mungesë. Prandaj, ata kanë më pak gjasa të bashkëveprojnë me formacione taktike. Si rezultat, mbajtja e logjistikës së sigurt përmes lëvizjes kërkon sisteme me shumë domene, por ato të orientuara në mënyrë specifike për të vepruar në hapësira më të ngushta.

Për sa i përket formave të funksionimit, lëvizja në mjedise kontestuese kërkon zbulim, mashtrim dhe ndërhyrje. Këto ide nuk janë të reja, ato kanë qenë bazat e operationeve ushtarake

në mjedise të kontestuara për aq kohë sa forcat ushtarake kanë luftuar kundër forcave të tjera ushtarake. Megjithatë, teknologjia dhe metodat e përdorura duhet të evoluojnë për të mbajtur ritmin me gjurmën që kanë operationet me shumë domene në aktivitetet moderne (dhe të ardhshme) ushtarake. Zbulimi dhe ndërhyrja, për shembull, nuk është më një formacion kalorësie që vepron përpara një force tokësore dhe që përpiket të identifikojë rrugë të sigurta, të lokalizojë formacionet kundërshtare dhe të kryejë zjarre ngacmuese dhe mashtrime për të ndërhyrë në planin e një armiku. Sot, zbulimi, mashtrimi dhe ndërhyrja duhet të hyjnë në dhe përmes rrjetit të gjerë të sensorëve të kundërshtarit. Ai duhet të punojë në mënyrë kohezive përgjatë një shtegu përmes rrjetit të sensorëve të armikut për të gjeneruar informacion të korruptuar dhe të gabuar, për të bërë që kundërshtari të dyshojë në të dhënat që ata marrin nga rrjeti i tyre. Nga ana tjetër, ky dyshim do të ndihmojë në ngadalësimin e vendimmarrjes dhe operationeve të lidhura me kundërshtarin, duke mbrojtur kështu lëvizjen logjistike.

Nëse elementi i lëvizjes mund të hiqet ose të reduktohet nga ekuacioni, atëherë aftësia e një kundërshtari për të kontestuar logjistikën zvogëlohet, ndërsa aftësia e një force të ushtrisë për të operuar pa ngarkesë rritet, duke i bërë operationet e tyre më efikase dhe më të vlefshme për komandantët për të cilët ata shërbejnë. Heqja ose zvogëlimi i kërkesës për lëvizjen e logjistikës nga nyja në nyje mund të tejkalohet duke zhvilluar metoda për të krijuar nevoja logjistike në vend, ose të paktën më afër pikës së nevojës. Prandaj, hulumtimi duhet të fokusohet në atë se si ta bëjmë atë realitet. Përveç sistemeve krejtësisht të reja të armëve - d.m.th., tanke, automjete luftarake etj., - shumë lloje të furnizimeve teorikisht mund të jenë në gjendje të prodhohen në skajin taktik të konfliktit, duke reduktuar kështu kërkesën për t’i lëvizur ato.

Shumë drejtues të ushtrisë e kanë kategorizuar logjistikën e kontestuar si një nga sfidat më të mëdha luftarake me të cilat do të përballlet ushtria amerikane në konfliktin e armatosur të ardhshëm. Përpara se të vazhdohet, një paralajmërim i rëndësishëm për t’u marrë parasysh është se megjithëse një pjesë e madhe e dialogut në lidhje me logjistikën e kontestuar është e përqendruar në Kinë, sfida vlen për çdo kërcënim që është në gjendje të godasë njëkohësisht: (a) të godasë Shtetet e Bashkuara; (b) ndërprerjen e lëvizjes së personelit, pajisjeve dhe logjistikës tjetër nëpërmjet ajrit, detit dhe tokës; (c) mohimi i aftësisë së SHBA-ve për të operuar portet dhe fushat ajrore; (d) mohimi i aftësisë së SHBA-ve për të kryer hyrje të përbashkët me forcë ; dhe (e) shënjestrimin e nyjave logjistike të SHBA-ve dhe linjave të komunikimit kur janë në teatër. Kështu, logjistika e kontestuar nuk është vetëm një problem i Kinës, apo në të vërtetë ndonjë sfidë specifike teatri-aktor. Përkundrazi, është një sfidë e bazuar në aftësi dhe qëllime.

Ushtria amerikane - për të përfshirë ushtrinë - është ekspeditare. Prandaj, në thelb posedon tubacione të gjata furnizimi. Këto tubacione, nga vendet e prodhimit te njësitë taktike në vijën e parë të luftimit, janë dobësi kritike në një mjedis të kontestuar. Kundërshtarët inteligjentë, veçanërisht duke lëvizur në të ardhmen, do të përdorin rrjetet globale të sensorëve për të identifikuar vendndodhjet e prodhimit të logjistikës, pozicionet modale të transportit, rrugët drejt dhe nga ato nyje dhe vendndodhjet specifike të imbarkimit për teatrin. Për më tepër, kundërshtarët që zotërojnë aftësitë dhe synimet mund të sulmojnë kudo, ose ndoshta edhe kudo, përgjatë atij tubacioni të gjatë logjistik. Kështu, forcat e ushtrisë, si dhe politikë bërësit, praktikuesit e tjerë ushtarakë dhe studiuesit duhet të vazhdojnë të eksperimentojnë me idetë, si dhe me forcat nacionale dhe materialet e mundshme, për të reduktuar dobësitë kritike që ekzistojnë brenda tubacionit logjistik.

Siç u përmend më parë, drejtuesit e ushtrisë tashmë po punojnë për të zhvilluar zgjidhje të lidhura me teknologjinë për disa nga sfidat e logjistikës së kontestuar. Për ata që nuk janë të angazhuar drejtpërdrejt në punën e vazhdueshme të Ushtrisë në logjistikën e kontestuar, të menduarit se si të adresojnë logjistikën e kontestuar mbetet një mekanizëm i zbatueshëm për ndihmën “nga poshtë-lart” ose ndoshta edhe anësore. Pyetja e mëposhtme, siç u përmend më lart, është e dobishme në këtë përpjekje: Si e sigurojnë logjistikën ushtria dhe forcat ushtarake shtetërore partnere, në një mjedis kundërshtar të dominuar nga aftësia e gjithë-pranishme për të identifikuar globalisht dhe më pas sulmuar ato objektiva pothuajse realisht në kohë, nga territori i mbrojtur dhe/ose sovran i kundërshtarit, duke e bërë kështu problematik kundërsulmin strategjik?

"SIPAS THIRRJES, I PËRKAS BOTËS"

Nënë Tereza, ikonë shqiptare e dashurisë së Zotit, 114-vjetori i lindjes

26 gushti 2024 shënoi 114-vjetorin e lindjes së Shenjtës Nënë Tereza, Gaxhe Bojaxhiu. Ajo është një ikonë shqiptare e dashurisë dhe humanizmit, një shërbëto e përkushtuar e të varfërve dhe nevojtarëve, e cila e shndërroi botën e mjerimit përmes shërbimit të saj të pakursyer dhe dashurisë së pashtershme.

Nënë Tereza, lindi më 26 gusht 1910, në Shkup, një qytet që në atë kohë ndodhej nën pushtimin osman dhe që ka qenë një pikë kyçe e historisë së Ballkanit, kaloi jetën e saj duke ofruar ndihmë dhe ngushëllim për ata që kishin më shumë nevojë. Ajo vdiq më 5 shtator 1997, në Kalkutë të Indisë, ku kishte krijuar dhe udhëhequr Organizatën e Motrave Misionare të Bamirësisë.

Në këtë përvjetor të rëndësishëm, festimet janë zhvilluar në Shtëpinë e Nënës në Kalkutë, ku Motrat Misionare të Bamirësisë kanë organizuar ngjarje për të nderuar kujtimin e saj. Kryeministria e Bengalit Perëndimor, Mamata Banerjee, bëri homazhe për Nënë Terezën dhe Dashurisë në këtë përvjetor.

Nënë Tereza u shpall e 'Lumë' nga Papa Shën Gjon Pali II, më 19 tetor 2003, dhe u shpall 'Shenjtë' nga Papa Françesku, më 4 shtator 2016.

Nënë Tereza e përmbloodhi jetën dhe misionin e saj me këto fjalë të ndjera: "Me gjak jam shqiptare; me nënshtetësi, indiane. Për sa i përket besimit, jam murgeshë katolike. Sipas thirrjes, i përkas botës. Por zemra ime i përket plotësisht Zembrës së Krishtit". Këto fjalë pasqyrojnë përkushtimin e saj të thellë ndaj misionit të saj dhe përkushtimin ndaj besimit dhe njerëzimit.

Lidhja e Nënë Terezës me Shqipërinë ishte e fortë dhe e thellë. Ajo mbante me krenari rrënjët e saj shqiptare, dhe shpesh e përmendte origjinën e saj. Edhe pse jetoi dhe punoi kryesisht në Indi, zemra e saj ishte gjithmonë e lidhur me popullin shqiptar. Në vitin 1979, kur mori çmimin "Nobel" për Paqe, e gjithë bota mësoi se Nënë Tereza ishte shqiptare.

Ajo mori Çmimin "Nobel" për Paqe për punën e saj të jashtëzakonshme në ndihmën e të varfërve, të sëmurëve dhe të vuajturve në mbarë botën. Nënë Tereza ishte nënë kujdestare e 7 500 fëmijëve në 60 shkolla, ishte nënë që mjekonte 960 000 të sëmurë në 213 dispanser, ishte e vetmja në botë që trajtonte 47 000 viktima të lebrozës në 54 klinika, kujdesej për 3 400 pleq të braktisur e të lënë rrugëve, në 20 shtëpi pleqsh, kishte birësuar 160 fëmijë ilegjitimë e bonjakë. Këto janë shifrat e mesit të viteve '80.

Pas vdekjes së saj, më 5 shtator 1997, ajo u nderua nga shqiptarët si një nga bijat më të shquara të kombit. Për këtë arsye, data 5 shtator, dita e shenjtërimit të saj, është shpallur Dita Kombëtare e Nënë Terezës në Shqipëri.

Nënë Tereza është simbol i përkushtimit, dashurisë dhe shërbimit ndaj të tjerëve. Ajo mbetet një figurë inspiruese jo vetëm për shqiptarët, por për mbarë botën.

E gjithë jeta dhe vepra e Shën Nënë Terezës është një dëshmi e gëzimit që buron nga dashuria ndaj madhështisë e dinjitetit të çdo njeriu, ndaj vlerësimit të gjërave të vogla të bëra me besnikëri e me dashuri, e sidomos, ndaj vlerës së pakrahasueshme të miqësisë personale e të thellë me Zotin Jezus, që lidhet e ushqehet përmes lutjes së vazhdueshme, meditimit dhe adhurimit, ku Nënë Tereza gjente ushqimin e saj shpirtëror dhe fuqinë për të kundëruar njeriun, posaçërisht të varfrin e të nëpërkëmburin. Jeta e saj është dëshmi e vërtetë e dinjitetit dhe e privilegjit të shërbimit të përvuajtur ofruar të varfërve.

Për Nënë Terezën, të varfrit nuk ishin vetëm miliona njerëz, që kishin dhe kanë ende sot uri për bukë. Të varfrit ishin edhe miliona të përjashtuarit, të braktisurit, njerëzit pa familje, që kanë etje për dashuri, dinjitet, paqe, drejtësi e shpresë. Ky ishte mesazhi i vetëm i Nënë Terezës, t'u thoshte njerëzve, që vuajnë, se janë krijuar nga dora plot dashuri e Zotit, për të dashur e për t'u dashur.

Me Nënë Terezën mund të fliste çdonjëri. Madje ajo kishte edhe adresë të saktë, një godinë ngjyrë hiri në Bose Road, të ndërtuar në një lagje të zhurmshme dhe çjerrëse, të stërmëshur

me njerëz, e cila vlonte nga çaj-bërësit, shitësit dhe tregtarë të tjerë të pjesëve më të ndryshme. Në qendër të Kalkutës shtrihej shtabi i përgjithshëm i Rregullit, "Shtëpia e Nënës", pranë portës të së cilës qe vendosur një tabelë druri, ku shkruante: "Mother Teresa".

Shtëpinë e Nënë Terezës e kanë vizituar personalitete si mbretëresha e Britanisë, ish-presidentët e Shteteve të Bashkuara

NËNË TEREZA E PËRMBLODHI JETËN DHE MISIONIN E SAJ ME KËTO FJALË TË NDJERA: "ME GJAK JAM SHQIPTARE; ME NËNSHTETËSI, INDIANE. PËR SA I PËRKET BESIMIT, JAM MURGESHË KATOLIKE. SIPAS THIRRJES, I PËRKAS BOTËS. POR ZEMRA IME I PËRKET PLOTËSISHT ZEMRËS SË KRISHTIT". KËTO FJALË PASQYROJNË PËRKUSHTIMIN E SAJ TË THELLË NDAJ MISIONIT TË SAJ DHE PËRKUSHTIMIN NDAJ BESIMIT DHE NJERËZIMIT.

George Bush e Jimmy Carter, Yasser Arafati, princesha Diana e shumë të tjerë.

Nënë Tereza u admirua gjerësisht nga shumë njerëz për veprat e saj bamirëse, për bujarinë, humanizmin dhe zemërgjerësinë, karakteristika që do ta bëjnë të jetojë përgjithmonë në zemrat e gjithë njerëzve, sidomos në zemrat e shqiptarëve.

SKËNDER ÇAÇI – HERO I POPULLIT

Skënder Çaçi lindi, më 18 janar 1916, në qytetin e vogël të Leskovikut, rrëzë malit të Melesinit, në familjen e Neki Çaçit (Poda). Babai i tij ishte luftëtar trim i çetës patriotike të krahinës. Në familje Skënderi thithi nektarin e atdhedashurisë. Aty, që në shkollën fillore të vendlindjes, këndonte me ngazëllim këngë popullore për trimat luftëtarë leskoviqarë, të pushkës e penës, si Zylyftar Poda, Jani Vreto, Muço Qulli, Thanas Sina, Haki Glina e të tjerë. Këndonte e fliste me nderim për ata atdhetarë e zemra i gufante nga krenaria se ishte nga ai gjak luftëtarësh që nuk reshtën së luftuari për liri.

Më 1930 konkurroi dhe fitoi për të vazhduar mësimet në Shkollën Ushtarake në Tiranë, por ajo u mbyll dhe Skënderi vazhdoi gjimnazin në kryeqytet. Pikërisht këtu filloi pjekuria e tij politike. Shoqëria me Vasil Shanton, Asim Zenelin e të tjerë, të cilët ia qartësuan rrugën që duhej ndjekur për të përmbysur një herë e përgjithmonë regjimin obskurantist të Zogut. Sigurisht që ra në sy të autoriteteve shtetërore, ndaj filloi të shihej me dyshim. Por falë rezultateve të shkëlqyera në mësimet dhe këmbënguljes së tij, më 1935 i jepet drejta për në Kolegjin Ushtarak të Napolit e më pas në Akademinë e Torinos, ku vendosi lidhje të ngushta ideale me Qemal Stafën. Veprimtaria e tij atdhetare dhe antifashiste rritet dita-ditës në strofkën e fashizmit në Itali. Është pikërisht Skënder Çaçi organizatori dhe udhëheqësi i protestës kolektive të studentëve ushtarakë shqiptarë në Romë që u thanë gjerakëve fashistë: “Betohem se nuk do të betohemi kurrë për skëterrën fashiste!”. Ndaj në shtator 1939 internohet në Ventotene, Itali, ku për rreth dy vjet qëndroi në shoqërinë e ndër të parëve antifashistë, bashkë-heronjë të LANÇ-it, Nazmi Rushiti, Tom Kola, Emin Durakun, Xhezmi Delli etj. Lirohet nga internimi në gusht 1941, kthehet në Leskovik dhe shpejt arrin në Tiranë, ku që në fillim me shokë të shquar vihet në krye të LANÇ-it në krahinë, duke qenë ndër 200 komunistët e parë të Shqipërisë. Është ndër aktivistët e shquar për përgatitjen dhe zhvillimin e demonstratës masive të 28 tetorit 1941, në kryeqytet. Skënder Çaçi, tashmë i burrrëuar dhe luftëtar profesionist, shok i ngushtë armësh i Qemal Stafës, Gogo Nushit, Vojo Kushit, Misto Mames etj., afirmohet si kuadër dhe organizator i shquar i LANÇ-it, si në luftën guerile ashtu dhe në formacionet partizane. Ishte pjesëtar qendror ushtarak dhe mori pjesë fizikisht në aksione të guximshme e të rëndësishme, si për rrëmbimin e shtypshkronjës, arshivës në Ministrinë e Brendshme, djegien e depove ushtarake të aviacionit, prerjen

Kush bie heroikisht për liri, mbetet përjetësisht i gjallë në kujtesën popullore

VEPRIMTARIA E TIJ ATDHETARE DHE ANTIFASHISTE RRRITET DITA-DITËS NË STROFKËN E FASHIZMIT NË ITALI. ËSHTË PIKËRISHT SKËNDER ÇAÇI ORGANIZATORI DHE UDHËHEQËSI I PROTESTËS KOLEKTIVE TË STUDENTËVE USHTARAKË SHQIPTARË NË ROMË QË U THANË GJERAKËVE FASHISTË: “BETOHEM SE NUK DO TË BETOHEMI KURRË PËR SKËTERRËN FASHISTE!”.

e ndërlidhjes telegrafonike, duke qenë edhe komisar i grupit që drejtonte Misto Mame. Dhe nuk ishte rastësi që tërë familja e tij ishte e përfshirë ngushtësisht në LANÇ. Tre vëllezërit dhe motrat bënë pjesë drejtpërdrejt në formacionet partizane. LANÇ po merrte përpjesëtime të gjera dhe po shtrihej në gjithë vendin. Skënder Çaçi ngarkohet me detyrën e komisarit në çetën e parë partizane të Skraparit, më pas si i dërguar i LANÇ-it në Kolonjë, ku zhvilloi veprimtari të dendur për forcimin e punës organizative e ushtarake si dhe këshillave nacionalçlirimtare. Në 1943 merr pjesë në luftimet për çlirimin e Leskovikut dhe e gëzon lirinë e vendlindjes me bashkëqytetarët e vet. Kur po sosej vera e atij viti, ngarkohet me detyra organizative për krahinën e Gorë-Oparit dhe me riorganizimin dhe zgjerimin e batalionit partizan Gorë-Opar, caktohet komisar i tij, duke patur në krah komandantin e shquar Teki Kolaneci.

Më 16 tetor, batalioni në bashkëveprim me formacione të tjera

partizane morën urdhër të shpartallonin forcat xhandaro-zogiste që ishin pozicionuar në majat dominuese në veri-perëndim të Grybecit. Luftëtarët partizanë, me në krye komisarin sypatrembur, pasi thyen armikun në pozicionet e para, vazhduan sulmin në drejtim të Gurit të Bletës. Një mitraloz armik në lartësitë dominuese të Gurit të Qytetit, nuk pushonte së vjelluri zjarr. Komisari u hodh vetëtimthi mbi pozicionin armik, ashtu si Mic Sokoli e Selam Musai vite më parë, por goditet për vdekje dhe... Populli i këndoi: “...Gjëmon fusha, gjëmon mali/lufton Skënder kolonjari/trim zemërluani/e bëri si Zylyftari!”. Dy ditë më pas, më 18 tetor 1943, populli e partizanët i dhanë lamtumirën e fundit komisarit. Atë e përcollën si përcillen trimat me batore pushkësh partizane.

Bashkëluftëtarët e tij, veteranë të LANÇ-it, dhe populli do të kujtojnë e nderojnë brez pas brezi figurën dhe veprën e shquar atdhetare të Heroit të Popullit Skënder Çaçi. Është një shkollë 9-vjeçare në kryeqytet që mban emrin e këtij Heroi.

Polonia dhe India, blerësit më të mëdhenj të arit në botë përgjatë 2024

Banka Kombëtare e Polonisë u bë blerësi më i madh në botë i arit midis bankave qendrore, së bashku me Indinë, në tremujorin e dytë të vitit 2024. Polonia bleu edhe 19 tonë ar, duke e dërguar numrin e rezervës totale në 392 tonë. Polonia bleu 130 tonë vitin e kaluar dhe tani ka rezervën e 15-të më të madhe të arit në botë, raportojnë mediat e huaja. Deri në vitin 2018, Polonia e mbante të gjithë arin e saj në kryeqytetin britanik, Londër. Në vitin 2019, Varshava vendosi të sjellë 100 tonë shufra ari në Poloni. SHBA-ja deri më tani ka 8133 tonë ar, ndërsa Gjermania ka 3351 tonë. Italia zë vendin e tretë me 2452.

Si e parandaloi Izraeli mega-sulmin nga Hezbollahu në sekondat e fundit: Nga 6 mijë raketa e dronë u lëshuan vetëm 300

Hezbollah mbeti i befasuar 3 ditë më parë, teksa kishte planifikuar një mega-sulm ndaj Izraelit me të paktën 6 mijë raketa e dronë, por arriti të lëshonte vetëm 300 të tillë.

Por si u parandalua sulmi masiv ndaj Izraelit?

100 avionë luftarakë izraelitë shkatërruan vendet e nisjes së raketave dhe dronëve të organizatës terroriste Hezbollah, vetëm pak sekonda para se të niste sulmi. Sipas qarqeve izraelite të sigurisë, Hezbollahu dëshironte, ndër të tjera, të bombardonte një objekt të ndjeshëm pranë Tel Avivit. Kompleksi përmban, ndër të tjera, prona që i përkasin shërbimit sekret izraelit

“Mossad” dhe njësisë “8200” të shërbimit të inteligjencës ushtarake. Hezbollahu është deri tani milicia më e fuqishme në regjimin iranian dhe dominon pjesë të mëdha të politikës libaneze. Disa mijëra luftëtarë të stërvitur mirë dhe me përvojë janë nën komandën e saj. Sipas vlerësimeve të ndryshme, arsenalit të organizatës islamike është midis 150 000 dhe 200 000 armë me rreze të gjatë, duke përfshirë raketa artilerie, raketa mortajash, dronë, raketa balistike dhe raketa të shumta me sisteme të sakta navigimi. Kjo i bën ata edhe më të rrezikshëm për Izraelin sesa Hamasi në Rripin e Gazës. Ndërsa pjesa më e madhe e arsenalit të Hezbollahut për sulmin e planifikuar u shkatërrua nga sulmi parandalues izraelit, rreth 300 raketa artilerie të ridrejtuar dhe dronë më të vegjël arritën ende në hapësirën ajrore izraelite në Izraelin verior.

Ofensiva e befasishme ukrainase në Kursk, si mund të ndryshojë dinamika e konfliktit, Putin i detyruar të...

Ofensiva e befasishme e Ukrainës në rajonin rus të Kurskut e ka tronditur Kremlinin. Megjithatë, sipas zyrtarëve kryesorë të inteligjencës amerikane, ende nuk dihet se cili do të jetë ndikimi i kësaj ofensive ushtarake, me plot rreziqe. Zëvendës drejtori i CIA-s David Cohen tha gjatë një konference mbi sigurinë, që u mbajt diku pranë Uashingtonit, se ofensiva e Kievit brenda territorit rus nuk tregon shenja se po dobësohet. Kjo ofensivë, sipas zotit Cohen, po e detyron Presidentin rus Vladimir Putin të përballet me pasoja të brendshme. “Ata janë ende brenda Rosisë, po përforcojnë mbrojtjen”, - tha zoti Cohen ndërsa fliste për forcat ukrainase në Kursk. “Ata duket se kanë qëllim që të mbajnë nën kontroll një pjesë të atij territori”.

“Putini do të detyrohet të përballet jo vetëm me faktin se tani brenda territorit rus ekziston një fushëbetejë, por ai duhet të përballet edhe me jehonën që ka shkaktuar ajo, në shoqërinë ruse”, - tha zoti Cohen. Forcat ukrainase u futën brenda territorit rus më 6 gusht, duke kryer atë që vlerësohet se është sulmi më i madh në Rusi prej Luftës së Dytë Botërore. Rreth 130 mijë banorë rusë janë detyruar të largohen nga luftimet në Kursk, në pritje të përforcimeve ruse.

Shefi i ushtrisë ukrainase tha të martën se forcat e Kievit kanë kapur rob pothuajse 600 ushtarë rus dhe kanë marrë në kontroll një territor prej rreth 1300 kilometrash. Zëvendës shefi i CIA-s, zoti Cohen u shpreh se Shtetet e Bashkuara vlerësojnë se Ukraina ka nën kontroll 770 kilometra katrorë të territorit në Kursk. “Ne jemi të sigurt se Putini do të nisë një kundër-ofensivë në përpjekje për të rimarrë territorin e humbur. Por, ende nuk e ka nisur”, - tha ai. “Kur kundër-ofensiva të fillojë, ne presim që forcat ruse të përballen me një luftë të vështirë”. Momentalisht, forcat ruse duket se janë përqendruar në pushtimin e Pokrovskit, një qendër me rëndësi për furnizimin e forcave ukrainase në pjesën lindore të Ukrainës. “Rusët po përparojnë aty”, - tha zoti Cohen, duke nënvizuar se ky përparim i forcave ruse po u shndërrohet në

“Telegram”, se zjarrfikësit po punonin për të shuar zjarrin dhe se nuk kishte viktima. Ministria e Mbrojtjes e Rosisë tha se kishte rrëzuar katër dronë ukrainas mbi rajonin e Rostovit dhe tetë të tjerë në rajonin e Voronezhit. Zyrtarët në Voronezh nuk njoftuan për të vranë apo të plagosur. Në rajonin e Belgorodit, që gjendet në kufi me Ukrainën, guvernatori Vyacheslav Gladkov tha se sulmi ukrainas me dronë dëmtoi tre shtëpi, por nuk pati të lënduar. Mbrojtja ajrore ruse gjithashtu rrëzoi një dron ukrainas mbi rajonin Kursk.

Raketat bërthamore në shpëtim të njerëzimit? Studimi zbulon se si armët e shkatërrimit në masë mund të bëhen të dobishme

Armët bërthamore mund të jenë mjeti më i mirë për të mbrojtur Tokën nga asteroidët, sipas shkencëtarëve nga programi kinez i eksplorimit të hapësirës së thellë. Në një punim të botuar këtë muaj në revistën kineze “Scientia Sinica Technologica”, ekipi i studiuesve paralajmëroi se pavarësisht zhvillimeve të fundit në teknologjitë e zbulimit të objekteve pranë Tokës, mund të ndodhin pasaktësi, që do të thotë që njerëzimi duhet të përgatitet për t’u mbrojtur nga kërcënimet hapësinore.

Në studimin e tyre, studiuesit analizuan një sërë metodash mbrojtëse dhe realizueshmërinë e tyre në mbrojtjen e planetit nga asteroidët e madhësive, densitetit dhe periudhave të ndryshme paralajmëruese. Gjetjet e tyre sugjerojnë se në një njoftim të shkurtër – për shembull, një javë deri në goditjen e mundshme – kokat bërthamore do të ishin e vetmja gjë që do të mund të ndryshonte kursin e një asteroidi për të shmangur një përplasje. Bazuar në analizat e tyre, ekipi sugjeroi se zgjidhja më e mirë për të kundërshtuar kërcënimet e mundshme të paraqitura nga asteroidet do të ishte zhvillimi i një sistemi global të mbrojtjes me bazë

bërthamore. Sistemi duhet të përfshijë lëshues të shpejtë të aftë për të dërguar koka bërthamore nga toka në hapësirë nga shtatë ditë në një muaj. Ajo duhet gjithashtu të jetë e pajisur me raketa me aftësi precizë goditëse – një diferencë gabimi prej më pak se 100 metra. Për më tepër, sistemi duhet të lejojë vendosjen paraprake orbitale të kokave bërthamore për gatishmëri afatgjatë për më shumë se dhjetë vjet. Studiuesit thanë se ishin të vetëdijshëm se ideja e tyre është sfiduese për një sërë arsyesh.

Së pari, asnjë komb nuk ka aktualisht aftësinë për të lëshuar koka bërthamore në hapësirën e thellë, që do të thotë se do të duhet të zhvillohen mjete të reja lëshimi.

Së dyti, Kina, së bashku me shumicën e shteteve të tjera bërthamore në planet, është pjesë e Traktatit të Hapësirës së Jashme të vitit 1967 dhe Traktatit Gjithëpërfshirës të Ndalimit të Testeve Bërthamore, të cilat i ndalojnë nënshkruesit të vendosin armë të shkatërrimit në masë në hapësirë.

Së treti, shpërthimet bërthamore shkaktojnë ndotje radioaktive edhe në hapësirë, gjë që përbën një kërcënim sekondar për Tokën dhe trupat e tjerë qiellorë në afërsi të saj.

Takimi i Këshillit NATO-Ukrainë: Aleatët riafirmojnë zotimin për të forcuar mbrojtjen e Ukrainës

Këshilli NATO-Ukrainë u takua pas sulmeve të fundit ajrore ruse kundër civilëve dhe infrastrukturës ukrainase. Aleatët dënuan me forcë sulmet pa dallim të Rusisë dhe riafirmuan angazhimin e tyre për të forcuar më tej mbrojtjen e Ukrainës.

Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s, Jens Stoltenberg, i cili kryesoi takimin, tha: “Ukraina vazhdon të përgjojë raketat ruse në baza ditore, duke shpëtuar jetë të panumërta. Por aftësia e Ukrainës për të ruajtur mbrojtjen e saj kërkon rritje të ofertës dhe më shumë mbështetje. Në vazhden e sulmit të fundit rus, aleatët riafirmuan sot se po rrisin ndihmën e tyre ushtarake për Ukrainën. Ne duhet të vazhdojmë t’i ofrojmë Ukrainës pajisjet dhe municionet që i nevojiten për t’u mbrojtur kundër pushtimit rus. Kjo është jetike për aftësinë e Ukrainës për të qëndruar në luftë.”

Që nga fillimi i pushtimit të plotë të Rusisë, aleatët kanë dhënë kontribute të paprecedentë në mbrojtjen e Ukrainës. Në Samitin e NATO-s në korrik, aleatë të shumtë njoftuan se do t’i dërgojnë Ukrainës sisteme shtesë të mbrojtjes ajrore strategjike, duke përfshirë më shumë bateri “Patriot”, dhe aleatët ranë dakord që së bashku të ofrojnë një minimum prej 40 miliardë eurosh ndihmë sigurie në vitin e ardhshëm. Aleatët ranë dakord gjithashtu të koordinojnë ndihmën dhe trajnimin e sigurisë për Ukrainën, me një komandë të re të NATO-s, që do të marrë përsipër këto detyra që do të bëhen operacionale në shtator.

Takimi u mbajt në nivel ambasadorësh dhe u thirr me kërkesë të Ukrainës. Ministri ukrainas i Mbrojtjes Rustem Umerov informoi aleatët nëpërmjet video-lidhjes mbi situatën aktuale të sigurisë dhe nevojat prioritare të aftësive. Këshilli NATO-Ukrainë u krijua në Samitin e NATO-s, në korrik 2023 dhe shërben si një forum për konsultime, vendimmarrje dhe aktivitete të përbashkëta midis NATO-s dhe Ukrainës. Ambasadorët nga vendet anëtare të NATO-s dhe zyrtarët ukrainas zakonisht marrin pjesë në mbledhjet e këshillit.

NATO dhe Iraku nisin dialogun politik të nivelit të lartë

Duke u mbështetur në partneritetin e tyre të gjatë, NATO dhe Iraku kanë nisur një proces dialogu politik. Më herët gjatë ditës së sotme, një delegacion i zyrtarëve të nivelit të lartë irakianë i kryesuar nga Këshilltari i Sigurisë Kombëtare, Qasim al-Araji, vizitoi selinë e Aleancës për diskutime me zyrtarë të lartë të NATO-s. “Që nga viti 2018, me kërkesë të autoriteteve irakiane, misioni ynë jo-luftarak këshilloi dhe për ngritjen e kapaciteteve, Misioni i NATO-s në Irak, ka këshilluar institucionet irakiane të sigurisë duke i ndihmuar ata të mbështesin sigurinë e kombit të tyre, të luftojnë terrorizmin dhe të parandalojnë kthimin e DEASH-it; ne punojmë krah për krah çdo ditë për t’i mundësuar Irakut të ndërtojë forca të armatosura dhe institucione sigurie më të qëndrueshme, transparente, gjithëpërfshirëse dhe efektive që mund të rivendosin stabilitetin afatgjatë për popullin e tij, dhe ne i ndërmarrim këto përpjekje me respekt të plotë për sovranitetin e Irakut dhe integritetin territorial”, - tha Tom Goffus, Ndihmës Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s për Operacionet. “Sot, ne mbajmë takime të rëndësishme me Këshillin e Atlantikut të Veriut, si dhe me Ndihmës Sekretarin e Përgjithshëm të NATO-s për Operacionet dhe Përfaqësuesin Special të Sekretarit të Përgjithshëm të NATO-s për Fqinjën Jugore”, - vuri në dukje Këshilltari i Sigurisë Kombëtare i Irakut, Qasim al-Araji. “Ne i rikonfirmuam NATO-s partneritetin e vërtetë dhe afatgjatë midis Irakut dhe NATO-s, për të ndihmuar në arritjen e sigurisë dhe stabilitetit për Irakun, përmes ofrimit të këshillave dhe ndërtimit të kapaciteteve për Forcat e Sigurisë së Irakut. Misioni i NATO-s në Irak është një mision këshillimor jo luftarak dhe Iraku ka rënë dakord me NATO-n për të vazhduar dialogun tonë pozitiv; partneriteti ynë nuk është kundër askujt; përkundrazi është për hir të një Irakut të sigurt dhe të qëndrueshëm”, - shtoi ai.

“Sot ne e ndërtojmë më tej këtë bashkëpunim të suksesshëm praktik, duke nisur një dialog politik; si NATO ashtu edhe Iraku kanë interes për një Lindje të Mesme të qëndrueshme dhe të sigurt, dhe kështu është e natyrshme që ne të diskutojmë se si mund të punojmë për këtë së bashku”, - tha Javier Colomina, Zëvendës Ndihmës Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s për Çështjet Politike dhe Politikën e Sigurisë dhe Speciale. Përfaqësuesi Special i NATO-s për fqinjësinë jugore do të shërbejë si pikë qendrore e NATO-s për rajonin. Ai do të jetë përgjegjës për koordinimin dhe rritjen e dukshmërisë së përpjekjeve të NATO-s në jug dhe do të forcojë angazhimin me partnerët. Në Samitin e Uashingtonit, aleatët ranë dakord për një plan veprimi që do të rrisë angazhimin e NATO-s në Lindjen e Mesme, Afrikën e Veriut dhe rajonet e Sahelit. Emërimi i Përfaqësuesit Special është pjesë e këtij plani.

NATO ripohon angazhimin për stabilitetin rajonal në Ballkanin Perëndimor

Ndihmës Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s për Çështjet Politike dhe Politikën e Sigurisë, ambasadori Boris Ruge, mbajti konsultime të nivelit të lartë në Sarajevë, Prishtinë dhe Beograd. Ambasadori Ruge theksoi se Ballkani Perëndimor është një rajon me rëndësi strategjike për Aleancën dhe përsëriti angazhimin e palëkundur të aleatëve të NATO-s për sigurinë e qëndrueshme. Ai vuri në dukje bashkëpunimin e vazhdueshëm dhe afatgjatë midis NATO-s, Bashkimit Evropian dhe organizatave të tjera ndërkombëtare për të konsoliduar stabilitetin rajonal.

Gjatë takimeve me Presidencën dhe zyrtarë të tjerë të lartë në Bosnje-Hercegovinë, përfshirë Ministrin e Punëve të Jashtme Elmedin Konakovic dhe Përfaqësuesin e Lartë për Bosnje-Hercegovinë Christian Schmidt, Ruge pohoi se: “NATO ka qenë e angazhuar në Bosnje-Hercegovinë për 3 dekada; ne mbetemi fuqishëm të përkushtuar ndaj sovranitetit dhe integritetit territorial të vendit dhe nuk do të lejojmë të shfaqet asnjë lloj vakumi sigurie.”

Në Prishtinë, Ruge u takua me znj. Vjosa Osmani dhe zyrtarë të lartë të BE-së, OSBE-së, grupit QUINT (të përfaqësuar nga Franca, Gjermania, Italia, Mbretëria e Bashkuar dhe Shtetet e Bashkuara) dhe misioni i KFOR-it të udhëhequr nga NATO. Në lidhje me rihapjen e urës “Austerlitz” mbi lumin Ibër në Mitrovicë, Ndihmës Sekretari i Përgjithshëm nënvizoi qëndrimin e NATO-s, se “vendimet duhet të merren përmes dialogut dhe në mënyrë të koordinuar”. Ai gjithashtu theksoi mbështetjen e plotë të NATO-s për dialogun e lehtësuar nga BE-ja ndërmjet Beogradit dhe Prishtinës, si kornizë për zgjidhjen e çështjeve politike në pritje.

Në Beograd, Ruge u takua me presidentin serb Aleksandar Vučić, ministrin e jashtëm Marko Gjurić dhe përfaqësues të bashkësisë ndërkombëtare. “Kemi pasur shkëmbime të mira për aspektet e ndryshme të partneritetit NATO-Serbi, të cilin shpresojmë ta thellojmë, dhe për përpjekjet e Aleancës në të gjithë rajonin”, - tha ai. “Shpresojmë që Serbia të ndihmojë në sigurimin e përgjegjësisë së plotë për aktet e dhunshme të kryera në Kosovë në maj dhe shtator 2023 dhe të luajë një rol pozitiv, bazuar në marrëdhëniet e fqinjësisë së mirë, me të gjitha shtetet në rajon”, - tha ai.

Ambasadori Boris Ruge, Ndihmës Sekretari i Përgjithshëm për Çështjet Politike dhe Politikën e Sigurisë me Gjeneral Major Özkan Ulutaş, COMKFOR

Tokës po i mbaron koha...

Toka po shkon drejt fundit dhe njerëzit po tregohen aq egoistë, saqë nuk po mendojnë aspak për brezat që po vijnë...

Ekosistemet e shumta të Tokës formojnë themelin për jetën në këtë planet, duke na siguruar ajër të pastër, ujë të pijshëm dhe tokë pjellore. Por aktivitetet njerëzore i kanë ndryshuar në mënyrë drastike këto sisteme jetike dhe ky dëmtim është përshpejtuar me kalimin e kohës.

Pasojat e shkatërrimit të ekosistemit janë të gjera dhe të tmerrshme dhe kërcënojnë të destabilizojnë proceset natyrore mjedisore, ku ne mbështetemi për të jetuar. Këto pasoja i shohim çdo ditë, që nga rritja e temperaturave mesatare në mënyrë të ndjeshme, tek zjarret përmytjet e fenomene të tjera natyrore si stuhitë, thatësitrat, reshjet e borës në vende ku nuk ka pasur më parë, shkrirja e akullnajave, riaktivizimi i vullkaneve etj.

Një raport i Kombeve të Bashkuara zbuloi se tre të katërtat e mjedisëve me bazë tokësore dhe dy të tretat e mjedisëve me bazë detare, janë ndryshuar në mënyrë të dëmshme nga aktivitetet njerëzore. Për të reduktuar humbjen e habitatit dhe për të ngadalësuar shkallën e zhdukjes, ne duhet të kuptojmë se si aktivitetet njerëzore kërcënojnë dhe rrezikojnë ekosistemet e planetit.

Por si po e shkatërrojmë ne Tokën konkretisht?

Këtë e zbulojmë thjeshtë duke bërë një analizë të përditshmërisë sonë dhe mënyrës se si funksionojnë gjërat për ne, çfarë përdor e konsumon njeriu në përditshmërinë e tij. Duke qenë se jemi në stinën e verës dhe kudo nëpër botë po ndodhin diku zjarre e diku përmytje, mund të marrim si shembull zjarret dhe shkaqet e pasojat e tyre. Shkaqet dihen: Njeriu. Zjarrvënja e qëllimshme jo vetëm që dënohet me ligj, por do ta quajmë edhe mëkat të madh që po kryejnë njerëzit ndaj ekosistemit dhe vetë njerëzimit si rrjedhojë.

Vetë zjarret drejtpërdrejt rrisin temperaturat dhe çlirojnë mijëra tonelata dioksid karboni, njëkohësisht eliminojnë mijëra metra katrorë bimësi, duke shkatërruar kështu ekosistemin dhe duke eliminuar “mushkëritë” e tokës, pra dyfish shtim i dioksidit të karbonit. Por pemët e eliminuara nga zjarret nuk luajnë vetëm rolin e pastruesit të ajrit nga dioksidi i karbonit, gjithashtu ruajnë ekuilibrin e temperaturave... Bimësia është e rëndësishme për mjedisin sepse prodhon oksigjen, ndihmon në ciklin e energjisë dhe lëndëve ushqyese në të gjithë ekosistemin dhe përmirëson cilësinë e ujit, së bashku me ndihmën në zbutjen e përmytjeve dhe erozionit të tokës. Bimësia ndikon drejtpërdrejt në klimën tonë!

Gjëja e parë që ne bëjmë në dëm të ajrit... fillon sapo ne nisim ditën tonë në mëngjes, menjëherë i hipim makinës, edhe nëse distanca nga vendi ynë i punës mund të jetë shumë e shkurtër, për hir të komoditetit ne marrim makinën dhe kështu shtojmë ndotjen e ajrit nëpërmjet çlirimit të dioksidit të karbonit dhe gjithashtu të gjithë së bashku me makinat tona shkaktojmë një ngritje të konsiderueshme të temperaturave të ajrit.

Pothuajse të gjitha industritë përdorin lëndët djegëse, të cilat kanë një ndikim të jashtëzakonshëm në rritjen e temperaturave. Djegia e lëndëve djegëse fosile, së bashku me prerjen e pyjeve po ndikojnë gjithnjë e më shumë në klimën dhe temperaturën e tokës. Kjo shton sasi të mëdha të gazeve serë ndaj atyre që ndodhin natyrshëm në atmosferë, duke rritur efektin serë dhe ngrohjen globale. Ndotja jo vetëm e ajrit, por edhe e tokës dhe e ujit, gjithashtu po e shkatërrojnë Tokën.

Ndotja e ujit

Lumenjtë, rezervuarët, liqenet dhe detet tona po mbyten në kimikate, mbeturina, plastikë dhe ndotës të tjerë. Ndotja e ujit ndodh kur substancat e dëmshme - shpesh kimikate ose mikroorganizma - ndotin një përrua, lumë, liqen, oqean, akuifer

ose trup tjetër uji, duke degraduar cilësinë e ujit dhe duke e bërë atë toksik për njerëzit ose mjedisin.

Ky problem i përhapur i ndotjes së ujit rrezikon shëndetin tonë, por edhe të kafshëve të cilat jetojnë në to, duke shkatërruar ekosistemin dhe zinxhirin ushqimor si rrjedhojë.

Hiperkonsumerizmi

Hiperkonsumerizmi ose hiperkonsumimi është konsumi i mallrave përtej nevojave të tyre dhe presioni i rëndësishëm shoqëruar për të konsumuar ato mallra, i ushtruar nga mediat sociale dhe degët e tjera, pasi ato mallra perceptohen se formojnë identitetin e dikujt.

Ndërsa njerëzit duhet të jenë konsumatorë në mënyrë që të jetojnë dhe të marrin nevojat dhe dëshirat e tyre, konsumi i tepërt mendohet gjerësisht të jetë një negativ për shoqërinë. Konsumerizmi çon në ekstreme negative si ndotja dhe mbeturinat. Për më tepër, konsumi i tepërt fillon t’i përcaktojë njerëzit me atë që zotërojnë.

Çfarë janë ekosistemet

Një ekosistem është sistemi i ndërlidhur i bimëve, kafshëve, mikroorganizmave dhe elementëve mjedisorë që zënë një hapësirë të caktuar. Ndërveprimet e gjithë këtyre, pra florës dhe faunës janë ato që i mundësojnë ekosistemit të përjetësohet; heqja ose ndryshimi i një elementi të vetëm mund ta hedhë të gjithë sistemin jashtë goditjes dhe në afat të gjatë, të kërcënojë ekzistencën e tij të vazhdueshme.

Një ekosistem mund të jetë i vogël sa një pellg uji ose i madh sa një planet, dhe shumë ekosisteme përmbajnë ekosisteme të tjera brenda tyre. Për shembull, ekosistemet e sipërfaqes së oqeanit ekzistojnë brenda ekosistemeve më të mëdha të vetë oqeanëve. Ekosistemi i Tokës është në vetvete kulmi i nën-ekosistemeve të panumërta që ndërveprojnë me njëri-tjetrin në mbarë botën.

Si ndikon aktiviteti njerëzor në ekosistemet

Siç i përmendëm edhe më lart disa nga aktivitetet që dëmtojnë ekosistemet, janë edhe disa aktivitete të zakonshme njerëzore, të cilat dëmtojnë ose shkatërrojnë ekosistemet e Tokës. Zgjerimi bujqësor, nxjerrja e burimeve natyrore dhe urbanizimi janë lloji i nismave në shkallë të gjerë që kontribuojnë në shkatërrimin e ekosistemit, ndërsa veprimet individuale si gjuetia e tepërt dhe futja e specieve pushtuese mund të kontribuojnë gjithashtu në rënien e një ekosistemi.

Këto aktivitete, në shkallë të ndryshme, ndotin ajrin dhe

ujin, degradojnë dhe gërryejnë tokën dhe shkaktojnë vdekjen e kafshëve dhe bimëve. Ato gjithashtu prishin proceset natyrore mjedisore që lejojnë ekzistencën e ekosistemeve, siç është cikli hidrologjik. Si rezultat, këto ekosisteme degradohen dhe, në disa raste, shkatërrohen plotësisht.

Shkatërrimi i ekosistemit: Shpyllëzimi për blegtorinë si rast studimi

Një ilustrim i mirë se si funksionon e gjithë kjo është shpyllëzimi, që është kur një zonë pyjore pastrohet përgjithmonë dhe ripërdoret për një përdorim tjetër. Rreth 90 për qind e shpyllëzimit është nxitur nga zgjerimi bujqësor; fermat e bagëtive janë lloji më i zakonshëm i zgjerimit bujqësor në zonat e shpyllëzuara, kështu që le të përdorim një fermë bagëtish si rast studimi.

Kur pylli pastrohet fillimisht, ndodhin disa gjëra. Së pari, vetë akti i prerjes së pemëve lëshon sasi masive të dioksidit të karbonit, një gaz kryesor serrë, në atmosferë dhe gërryen tokën nga e cila u rriten pemët. Mungesa e pemëve dhe tendave nënkupton gjithashtu vdekjen e popullatave lokale të kafshëve që mbështeten në pyll për ushqim dhe strehim.

Pasi toka është shndërruar në një fermë bagëtish, shkatërrimi vazhdon. Ferma do të ndotë vazhdimisht ajrin, sepse bujqësia e kafshëve lëshon sasi të mëdha të gazrave serrë. Ferma do të ndotë gjithashtu ujin aty pranë, pasi rrjedhjet e lëndëve ushqyese dhe mbetjet e kafshëve hyjnë në rrugët ujore aty pranë.

Së fundi, për shkak se pemët që më parë kishin bllokuar dioksid karboni nga atmosfera tani janë zhdukur, ndotja e ajrit në rajon do të jetë më e keqe në planin afatgjatë dhe kjo do të mbetet e tillë edhe nëse ferma mbyllet.

Humbja e biodiversitetit

Së fundi, ne mund të matim shkallën e shkatërrimit të ekosistemit tonë duke parë humbjen e biodiversitetit. Kjo i referohet zvogëlimit të popullatave të bimëve dhe kafshëve, si dhe zhdukjes dhe gati-zhdukjes së specieve në mbarë botën.

Raporti i WWF-së zbuloi se midis viteve 1970 dhe 2016, popullsia e gjetarëve, shpendëve, amfibëve, zvarranikëve dhe peshqve në mbarë botën kanë rënë me një mesatare prej 68 për qind. Në nënrajonet tropikale të Amerikës së Jugut, ato ranë me 94 për qind.

Të dhënat për zhdukjet janë edhe më të zymta. Çdo ditë, vlerësohet se 137 lloje bimësh, kafshësh dhe insektesh zhduken vetëm për shkak të shpyllëzimit, dhe vlerësohet se tre milionë specie të tjera që jetojnë në pyjet tropikale të Amazonës kërcënohen nga shpyllëzimi. Bashkimi Ndërkombëtar për Ruajtjen e Natyrës liston 45,321 specie në mbarë botën që janë të rrezikuara në mënyrë kritike, të rrezikuara ose të cenueshme. Sipas një analize të vitit 2019, mbi një e treta e gjetarëve detarë tani kërcënohen me zhdukje.

Akoma më shqetësues është fakti se, sipas një studimi të “Stanfordit” të vitit 2023, gjini të tëra tani po zhduken me një ritëm 35 herë më të lartë se mesatarja historike. Ky ritëm i zhdukjes, shkruan autorët, përfaqëson një “kërcënim të pakthyesëm për qëndrueshmërinë e qytetërimit” dhe “po shkatërron kushtet që bëjnë të mundur jetën njerëzore”.

Ekosistemet e ndërlidhura të botës janë arsyeja pse jeta në Tokë është e mundur. Pemët thithin dioksidin e karbonit dhe çlirojnë oksigjen, duke e bërë ajrin të shëndetshëm; toka bllokun ujin, duke siguruar mbrojtje kundër përmytjeve dhe duke na lejuar të kultivojmë ushqim për të na ushqyer; pyjet na ofrojnë bimë mjekësore që shpëtojnë jetën dhe ndihmojnë në ruajtjen e një niveli të lartë të biodiversitetit, ndërsa rrugët e pastra ujore sigurojnë që ne të kemi ujë të mjaftueshëm për të pirë.

Por e gjithë kjo është e pasigurt. Njerëzit ngadalë por me siguri po shkatërrojnë ekosistemet ku ne mbështetemi. Nëse nuk e kthejmë kursin së shpejti, dëmi përfundimisht mund ta bëjë planetin jomikpritës për specien tonë dhe jo vetëm.

“AbramsX”: Makthi më i keq i Kinës ose i Rusisë

“AbramsX” është një përmirësim i avancuar i variantit të vjetër “M1Abrams”, që synon të modernizojë platformën me teknologjinë e shekullit të 21-të. Karakteristikat kryesore përfshijnë një motor hibrid elektrik me naftë për efikasitet të përmirësuar të karburantit, peshë të reduktuar dhe një kërkesë më të vogël të ekuipazhit për shkak të sistemeve të integruara të inteligjencës artificiale.

Megjithatë, Pentagoni mbetet në mëdyshje për të mbështetur plotësisht projektin, duke përmendur shqetësimet për koston, rëndësinë e tankut në një konflikt të mundshëm me Kinën dhe mbështetjen në AI.

Ndërsa “AbramsX” premtan të adresojë të metat e “Abrams”, siç janë jo efikasiteti i karburantit dhe koston e larta, ai përballet me sfida në sigurimin e fondeve dhe mbështetjes së nevojshme.

“AbramsX”: E ardhmja e tankut kryesor të betejës së Amerikës?

“Abrams” nuk është më një platformë e re, por kur u prezantua për herë të parë kishte disa veçori të reja teknologjike, nga armatura e përbërë Chobham, një sistem kompjuteri kontrolli zjarri, një motor turbinë me shumë karburant, ruajtje e municionit të ndarë dhe mbrojtje kundër bërthamore, biologjike dhe armatim kimik.

Tani, “Abrams” po rifreskohet. Modeli “AbramsX” premtan të përditësojë platformën e projektuar në vitet 1980 me teknologjinë e shekullit të 21-të. Duke supozuar se projekti financohet siç duhet, përditësimet do ta mbajnë “Abrams” në shërbim edhe për disa dekada të tjera.

Ne nuk dimë ende shumë për “AbramsX”. Prodhuesi i tankut, “General Dynamics”, hodhi një video në YouTube vitin e kaluar, duke bërë që “Washington Post” të raportonte se “AbramsX” është “përmirësimi më i madh i teknologjisë ushtarake amerikane të tankeve që nga fillimi i Luftës së Ftohtë”.

Ndryshimi më i madh i pritshëm do të jetë kalimi në një motor hibrid elektrik me naftë, i cili do të zvogëlojë peshën e përgjithshme të rezervuarit duke përmirësuar efikasitetin e karburantit.

“AbramsX” pritet të jetë më efikas dhe ekonomik në përgjithësi, me një kërkesë më të vogël të ekuipazhit sesa “Abrams” origjinal. Tanku i ri do të përdorë sisteme të inteligjencës artificiale. Këto do të plotësojnë ekuipazhin dhe do të automatizojnë një pjesë të ngarkesës së punës.

Megjithatë, Pentagoni nuk është plotësisht në linjë me “AbramsX” e ri. Është i shqetësuar për koston e programit. Sipas “Washington Post” disa muaj më parë, “AbramsX” “përballet me një ngjitje të përpjetë në sallat e Pentagonit”, kryesisht sepse “lufta e Rusisë në Ukrainë ka treguar premtimin dhe rrezikun e teknologjisë së tankeve në një fushë beteje moderne”. Dhe shtypësit e numrit të Pentagonit, shqetësimi kryesor i të cilëve është potenciali i një konflikti të ardhshëm me Kinën, “shqetësohen se sa të dobishëm mund të jenë tanket në një luftë të mundshme kundër Kinës”. Një shqetësim i vlefshëm.

Ekzistojnë gjithashtu shqetësime për mbështetjen e “AbramsX” në inteligjencën artificiale. Hollivudi ka shërbyer për dekada me skenarë të fundit të botës në lidhje me integrimin e inteligjencës artificiale me teknologjinë ushtarake. Është një preokupim i zakonshëm.

Në përgjithësi, “do të jetë e vështirë për komunitetin e tankeve që të marrë burime për të bërë një përmirësim të madh”, - tha Mark Cancian i Qendrës për Studime Strategjike dhe Ndërkombëtare për “Washington Post”.

“AbramsX”: Platformë me të meta?

Tanku origjinal “Abrams” nuk është pa kritikët e tij. “Abrams” origjinal është një krijim i Luftës së Ftohtë, i krijuar për të luftuar një avancim të tankeve ruse nëpër fushat e Evropës Lindore. “Abrams” ka performuar mjaft mirë për të qëndruar në inventarin ushtarak, por tanku konsiderohet si tepër i shtrenjtë, joefikas ndaj karburantit dhe i vështirë për t’u manovruar.

“General Dynamics” shpreson që “AbramsX” mund të zgjidhë problemet e “Abrams-it” origjinal.

Ndërkohë, tanku kryesor i betejës “Leclerc” i Francës duket si bishë

Tanku kryesor i betejës “Leclerc” ka qenë një gur themeli i Ushtrisë Franceze për tre dekada dhe do të vazhdojë të shërbejë me përmirësimin e ardhshëm “Leclerc” XLR.

I projektuar gjatë Luftës së Ftohtë, “Leclerc” u ndërtua për të kundërshtuar një avancim të mundshëm të tankeve sovjetike. Ai përmban një armë të fuqishme CN120-26 120 mm me hapje të lëmuar, sisteme të avancuara të shënjestrimit dhe një motor nafte SACM V8X Hyperbar që ofron shpejtësi dhe fuqi të jashtëzakonshme.

Me gjithë përvojën e kufizuar luftarake, “Leclerc” është dëshmuar i besueshëm, duke çuar në përdorimin e vazhdueshëm dhe modernizimin e tij deri në vitet 2020.

Tanku kryesor i betejës “Leclerc” është shtylla kryesore e Ushtrisë Franceze. Ka shërbyer për tre dekada dhe “Leclerc” do të qëndrojë të paktën pak më gjatë: Gjenerata e katërt “Leclerc” XLR është vendosur të dorëzohet gjatë viteve në vazhdim.

I projektuar nga viti 1983 deri në 1989, “Leclerc” është një produkt i një kohe kur Evropa Perëndimore ishte e shqetësuar për një përparim sovjetik nga lindja. Kuptimi i përbashkët në atë kohë, bazuar në taktikat sovjetike gjatë Luftës së Dytë Botërore – një kuptim që do të vërtetohej dekada më vonë nga pushtimi rus i Ukrainës – ishte se çdo lojë territoriale sovjetike do të mbështetej shumë në trupat e tankeve. Prandaj, francezët kishin nevojë për një tank të besueshëm.

Prezantimi i “Leclerc”

Tërheqja kryesore e çdo tanku është frëngjia. I gjithë tanku është ndërtuar në thelb rreth frëngjisë së tij - forca të blinduara mbron frëngjinë dhe gjurmët e lëvizin atë. Frëngjia siguron fuqinë sulmuese që ekziston për të ofruar tank. Për “Leclerc”, projektuesit instaluan CN120-26, një version 120 mm i armës së lëmuar F1. CN120-26 është një armë e kalibrit 52 me mëngë termike të aliazhit të magnezit. Ofron një shpejtësi më të lartë të grykës sesa armët e kalibrit 44 që gjenden zakonisht në tanket

kryesore të betejës. Një nga përfitimet e CN120-26 është se arma është e përputhshme me municionet standarde të NATO-s 120x570 mm. “Leclerc” mbështetet në sistemin automatik të ngarkimit CHA. CHA prej 500 kilogramësh është relativisht i sofistikuar, me aftësinë për të gjurmuar gjashtë objektiva në të njëjtën kohë dhe për të gjuajtur raunde të njëpasnjëshme në rritje prej tetë sekondash.

Ndërsa frëngjia është tërheqja kryesore e çdo tanku, të gjithë tanket janë ndërtuar me sisteme sulmuese dytësore. Në rastin e “Leclerc”, operatorët mund të zgjedhin një mitraloz të rëndë koaksial 12,7 mm M2, ose mitralozin 7,62 mm të montuar në frëngji për rastet kur frëngjia kryesore ofron shumë ose të pasakta, fuqi zjarri.

Fuqia e “Leclerc” prej rreth 55 tonësh është një motor nafte SACM V8X Hyperbar. SACM V8X përmban një transmision

automatik dhe një turbinë me gaz Turbomeca TM 307B që mund të shërbejë si një turbogarkues dhe si një njësi fuqie ndihmëse. Ai ofron 1500 kuaj fuqi që mund ta shtyjë “Leclerc” në shpejtësi mbi 70 kilometra në orë me një shpejtësi prej 32 km/h në vetëm 5 sekonda. “Leclerc” është më i vogël se shumica e bashkëkohësve të tij perëndimorë, dhe si rezultat ka një raport shembullor fuqie-peshe prej 27 kuaj fuqi për ton.

Përvojë e kufizuar luftarake

Francezët nuk njihen për përvojën e tyre moderne luftarake, dhe “Leclerc” është përfshirë vetëm në konflikte me intensitet të ulët. Shembujt përfshijnë vendosjen e “Leclerc” në Kosovë dhe në Liban si pjesë e operacioneve paqeruajtëse të udhëhequra nga NATO. “Leklerët” e eksportuar në Emiratet e Bashkuara Arabe janë vendosur në Jemen.

Pavarësisht se nuk ka parë shumë veprime luftarake, “Leclerc” e ka dëshmuar veten të jetë një automjet i besueshëm. Kjo është arsyeja pse francezët janë angazhuar për përmirësimin e “Leclerc” XLR, i cili do të mbetet në shërbim për të ardhmen e parashikueshme.

Harrison Kass është shkrimtar i mbrojtjes dhe sigurisë kombëtare të SHBA-ve, me mbi 1000 artikuj gjithsej mbi çështjet që përfshijnë çështjet globale.

— ATDHEU — — NDERI — — DETYRA —